

Dnr: ST 2021/26
Sid 1 (37)
2021-04-14

Handläggare
Sara Hallström
Telefon: 508 03088

Till
Spånga-Tensta stadsdelsnämnd

Underlag för budget 2022 med inriktning 2023 och 2024 för Spånga- Tensta stadsdelsnämnd

Innehållsförteckning

1 Kommunfullmäktiges inriktningsmål.....	4
1.1 En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla.....	4
1.2 En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt.....	4
1.3 En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden.....	4
2 Nämndens verksamhetsområde.....	5
2.1 Förskoleverksamhet.....	5
2.2 Verksamhet för barn, kultur och fritid.....	7
2.3 Äldreomsorg.....	10
2.4 Stöd och service till personer med funktionsnedsättning.....	12
2.5 Individ- och familjeomsorg inkl. socialpsykiatri.....	14
2.6 Stadsmiljöverksamhet.....	19
2.7 Ekonomiskt bistånd.....	20
2.8 Arbetsmarknadsåtgärder.....	21
2.9 Övrigt.....	22
3 Sammanfattande ekonomisk analys.....	25
3.1 Drift.....	26
3.2 Investeringar.....	27
4 Lokalförsörjningsplan.....	27
4.1 Inledning.....	27
4.2 Pedagogisk verksamhet.....	28
4.2.1 Nuläge 31 januari 2021.....	28
4.2.2 Planering av lokaler för år 2022-2031 (första planeringsperioden).....	28
4.2.3 Långsiktig planering av behovet av lokaler mellan år 2032-2040 (andra planeringsperioden).....	32
4.2.4 Enskilt driven förskola eller fristående skola.....	33
4.3 Annan kommunal verksamhet.....	34
4.3.1 Nuläge 31 januari 2021.....	34
4.3.2 Lokalbehov för annan kommunal verksamhet.....	34
4.4 Övrigt.....	36
4.4.1 Bedömd hyreskostnadsutveckling.....	36

4.4.2	<i>Samverkan</i>	36
4.4.3	<i>Lokaler vars hyresavtal är uppsägningsbara inom tre år</i>	37

1 Kommunfullmäktiges inriktningsmål

1.1 En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla

Strategiska satsningar

- Tillgängliggöra och skapa trygghet i det offentliga rummet för alla genom platsaktivering, platsutveckling och närvaro av goda krafter från civilsamhället och det offentliga.
- Utveckla invånarnas och civilsamhällets delaktighet i trygghetsarbetet.
- Motverka att barn, unga och unga vuxna dras in i kriminalitet genom arbete på individ, grupp och samhällsnivå.
- Vidareutveckla nämndens förmåga att möta framtida kriser och oönskade händelser.

1.2 En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt

Strategiska satsningar

- Minska användningen av fossila bränslen i nämndens fordonsflotta samt möjliggöra för alternativa transportsätt för personal.
- Arbeta för en utökad energieffektivisering i nämndens lokalbestånd.
- Öka källsorteringsmöjligheterna och matavfallsinsamlingen i nämndens verksamhetslokaler.
- Arbeta för miljömedvetna, kemikaliesmarta och giftfria verksamheter
- Fokuserar på att drift, underhåll och aktivering av offentliga miljöer bidrar till att företaget trivs och är trygga i stadsdelsområdet.
- Stödjer utvecklingen av Lunda industriområde, att deras särskilda möjligheter för tillväxt tillvaratas.
- Samarbete med lokala företagare sker i de centrum där nämnden bedriver platssamverkan.

1.3 En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

Strategiska satsningar

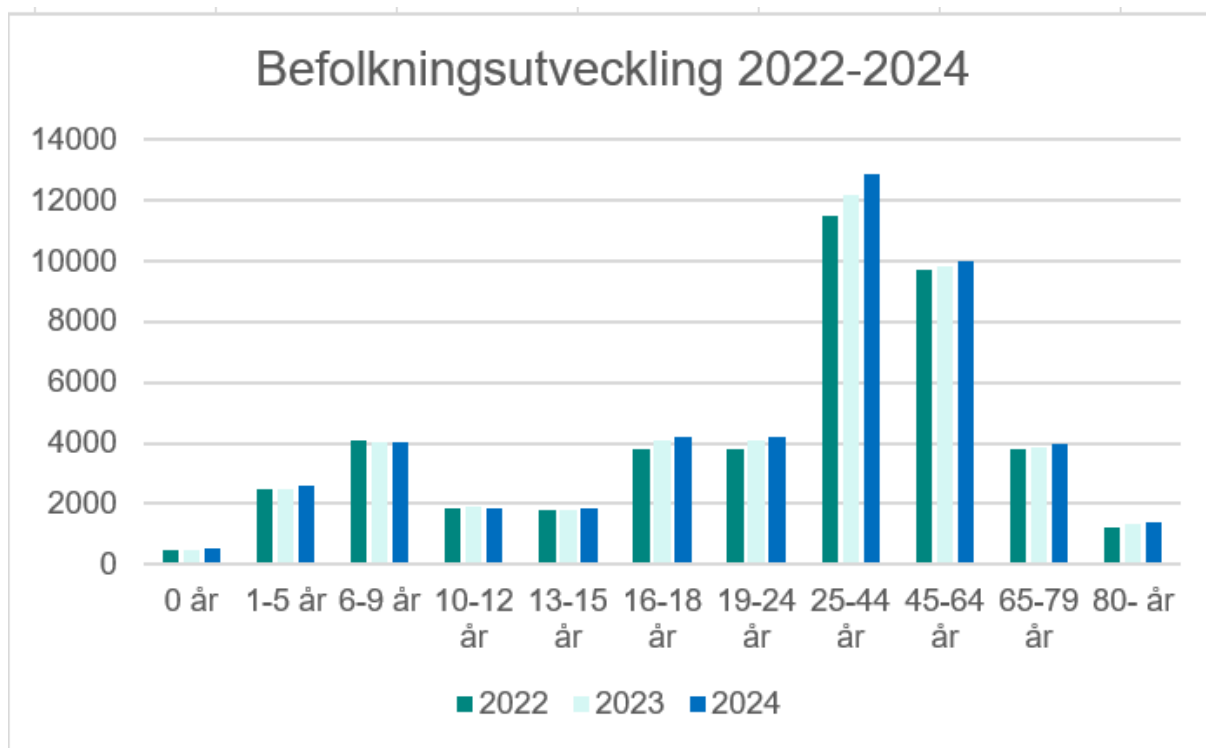
- Fortsätta arbetet med att stärka ett gott och närvarande ledarskap utifrån personalpolicyn
- Skapa goda organisatoriska förutsättningar för chefer för att trygga framtida chefsförsörjning med fokus på att behålla
- Tydliggöra framgångsfaktorer för att utveckla och behålla kompetens inom bristyrken
- Fortsätta och stärka arbetet med strategisk kompetensförsörjning för säkra framtida kompetensbehov
- Fortsätta och utveckla arbetet med det systematiska arbetsmiljöarbetet för att skapa goda förutsättningar för alla medarbetare till engagemang och delaktighet
- Fortsätta arbeta med handlingsplaner för barnskötare, förskollärare samt socialsekreterare och biståndshandläggare
- Fortsätta aktivt arbete med mottagande av socionomstudenter och förskollärarstudenter för verksamhetsförlagd utbildning

- Minska långtidssjukfrånvaro och öka återgång i arbete

2 Nämndens verksamhetsområde

Demografi

Befolkningsprognoser är ett av de viktigaste underlagen för långsiktig verksamhetsplanering. Befolkningen i Spånga-Tensta stadsdelsområde beräknas öka med 2 928 personer från 2022 fram till 2024. Den största ökningen återfinns i åldersspannet 25-44 år.

Källa: Statistik om Stockholm, Befolkningsprognos 2020, Sweco.

Andelen personer med utländsk bakgrund i stadsdelsområdet är 59,9 procent, att jämföra med staden som helhet där andelen uppgår till 33,8 procent (Statistik om Stockholm, områdesfakta, Sweco 2019).

2.1 Förskoleverksamhet

Trender

Snittantalet för inskrivna barn i kommunal förskoleverksamhet har minskat med 58 barn mellan år 2018 och 2020 och uppgår till 1 727 barn. Befolkningsprognosen för antalet boende barn (1-5 år) visar ett fortsatt minskat barnantal fram till 2022, med ett förväntat trendbrott år 2023. Antalet barn förväntas öka med 31 barn år 2023 och 92 barn år 2024. Enligt prognosen är den totala ökningen av barn ojämnt fördelad i stadsdelsområdet. Den största efterfrågan av förskoleplatser väntas i Bromsten på grund av nybyggnation och under planperioden påbörjar SISAB byggandet av ny förskola.

I Spånga-Tensta var enligt senast tillgänglig statistik, december 2020, inskrivningsgraden 92,5 procent (av barnen 2-5 år) i jämförelse med 90,9 procent föregående år. Inskrivningsgraden i

Tensta-Hjulsta har ökat från 88,4 procent till 90,3 procent. Den högsta inskrivningsgraden är i Solhem med 97,2 procent.

I nämndens förskolor har antalet pedagoger som är flerspråkiga ökat, dock finns en stor variation i stadsdelsområdet.

Barn med diagnoser har ökat i stadsdelsområdet, störst ökning går att se inom det neuropsykiatriska området, särskilt autismspektrumet.

En likvärdig, jämställd utbildning i linje med agenda 2030 innebär att förskolans kompensatoriska uppdrag har vidgats genom ökat fokus på förskolans delaktighet i arbetet med tidiga insatser.

I slutet av 2020 presenterades betänkandet Förskola för alla- för bättre språkutveckling i svenska. I utredningen föreslås bland annat att kommunerna ska vara skyldiga att bedrivande uppsökande verksamhet för att öka deltagandet i förskola, att det ska vara obligatoriskt för kommunerna att erbjuda förskola till barn som har behov av förskola för att få en bättre språkutveckling trots att vårdnadshavare inte ansökt om det samt att förskolan ska bli obligatorisk för alla barn från och med fem års ålder. Förslagen föreslås träda ikraft 2023.

Konsekvenser

Nämnden fortsätter arbetet med olika insatser för att öka andelen inskrivna barn med ett särskilt fokus på de områden där inskrivningsgraden är låg. Nämnden prioriterar fortsatt arbete med att utveckla introduktionsförskolan och öppna förskolans verksamhet. Introduktionsförskolans verksamhet fortsätter att utvecklas till att omfatta svenska språket för vårdnadshavare, samhällsinformation och studiehjälp. För att möjliggöra arbetet fortsätter nämnden att söka medel för introduktionsförskolan Opalen.

Medarbetare som behärskar flera språk är en tillgång i undervisningen, men det är också viktigt med goda kunskaper i det svenska språket. Nämnden kommer fortsätta att arbeta i enlighet med den lokalt framtagna handlingsplanen för språkutvecklande insatser i förskolan 2020-2022. Under planperioden kommer det genomföras utbildningar i svenska språket och språkutveckling.

För att säkerställa en likvärdig förskola ökar förskolan samarbetet med socialtjänsten i syfte att tidigt identifiera barn som riskerar att fara illa eller växer upp under otrygga förhållanden. Förskolan utvecklar kunskapen om våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och våldsbejakande extremism. Nämnden kommer fortsätta utveckla samverkansformer kring det förebyggande arbetet och det generella föräldrastödet. Förskolan kommer intensifiera samarbetet med socialtjänsten genom att samlokalisera en gemensam verksamhet i syfte att kunna erbjuda ett samlat stöd och ökad tillgänglighet för föräldrar i stadsdelsområdet.

Nämnden kommer under planperioden att ha ett stort fokus på att säkerställa att barn i behov av särskilt stöd får sina behov tillgodosedda genom exempelvis kompetenshöjande insatser, utveckla arbetssätt samt de pedagogiska miljöerna. Satsningen på att höja den specialpedagogiska kompetensen genom ett stödteam bestående av förskolepsykolog och specialpedagoger har gett positiv effekt i verksamheten. Likvärdigheten och kompetensen gällande enheternas arbete med barn i behov av särskilt stöd har ökat. Under planperioden fortsätter teamet erbjuda kompetensutveckling, anpassningar av arbetssätt och organisation för att på bästa sätt möta behoven. Ökade antal barn i behov av stöd kräver i de flesta fall högre personaltäthet vilket kan medföra behov av ökade resurser.

Prioriteringar med åtgärder

- Öka inskrivningsgraden i förskolan genom att utveckla samverkan med interna och externa aktörer.
- Säkerställa förskollärarkompetens genom flera insatser så som att ta emot förskollärarstudenter, utbilda handledare, introduktions- och mentorsorganisation.
- Fortsätta utveckla förskolans arbete med språk genom breda insatser utifrån förskolans handlingsplan för språkutvecklande insatser 2020-2022 samt ta fram plan för arbete efter 2022.
- Utveckla förskolans kompensatoriska uppdrag med fokus på tidiga insatser och föräldrastöd genom samverkan med socialtjänst och skola.
- Barn i behov av särskilt stöd ska få sina behov tillgodosedda genom tidigt förebyggande arbete.

2.2 Verksamhet för barn, kultur och fritid

Trender

Kultur och fritid

Antalet 6-18 åringar boende i stadsdelsområdet förväntas öka med 112 barn mellan 2021-2024 till 7 763 barn.

Från 1 februari 2021 övergår driften av fritidsgårdarna Grottan, House of Tensta, Huset samt aktivitetsarenan Spånga Folkan till Rädda barnen, medan Bromstens fritidsgård kvarstår i egen regi. Även parklekar bedrivs i egen regi. Projektet TechTensta är en fysisk mötesplats och en digital skaparverkstad med syftet att höja den digitala kompetensen bland unga i Järva. Verksamheten är ett komplement till nämndens fritidsgårdsverksamhet.

Nämnden vill lyfta behovet av en effektiv och stadsgemensam lösning för äldre parkleksbyggnader då många är i undermåligt skick. Nämnden önskar att fastighetskontoret får ett fortsatt uppdrag att utveckla konceptbyggnader för parklek.

Nämnden gör bedömningen att det är för få av de prioriterade målgrupperna, flickor, nyanlända, hbtq- personer och personer med funktionsnedsättningar, som besöker kultur- och fritidsverksamheterna. Pandemin har inneburit att besöksantalet minskat och särskilt andelen flickor.

Nämnden ser att antalet som ansöker och deltar på kollovistelse riktade mot unga med funktionsnedsättning är lågt.

Medborgarkontoret

Pandemin och dess konsekvenser för arbetsmarknaden har avspeglats i medborgarkontorets uppdrag att stärka individers förutsättningar till etablering och självförsörjning. Då andra myndigheter har haft begränsad tillgänglighet under pandemin har medborgarkontoret märkt av en ökning av frågor som rör andra aktörers ansvarsområden vilket ökat behovet att tydliggöra för besökare vilket stöd och service de kan förvänta sig att få från verksamheten.

Bosättningen av nyanlända i stadsdelsområdet har minskat vilket har orsakat ett lägre inflöde av ärenden till bostadsvägledningen. Ett ökat inflöde har istället märkts inom medborgarkontorets budget- och skuldrådgivning vilket tros vara en konsekvens av den ökade arbetslösheten och skuldsättningen hos stadsdelsområdets invånare.

Under 2021 kommer förvaltningen tillsammans med civilsamhället och andra aktörer inom staden arbeta aktivt för att en föreningsdriven träffpunkt i Tensta etableras. Nämnden ska fortsätta att säkerställa att informationen till föreningslivet är tydligt, transparent och likvärdigt i syfte att skapa goda förutsättningar för ett brett och levande föreningsliv i stadsdelsområdet. Nämnden ser vidare ett behov av att ett centralt systemstöd för föreningsbidragsprocessen tas fram av staden.

Nämnden planerar för en ny gemensam lokalisering för medborgarkontor och bibliotek i centrala Tensta. Samlokaliseringen förväntas bidra till bättre anpassade lokaler för verksamheternas behov, en stärkt service för invånare och besökare samt en stärkt närvaro och ökad trygghet i centrala Tensta.

Projektet Kvinnokraft Järva, som erbjudit riktade insatser till nyanlända lågutbildade kvinnor, ska avslutas och de fortsatta projektmedlen ska användas till att implementera lärdomar från projektet i ordinarie verksamhet. Den pågående pandemin är en utmaning för det fortsatta arbetet att stärka målgruppens förutsättningar till etablering.

Konsekvenser

Kultur och fritid

Ett ökat antal barn och unga ökar i stadsdelsområdet kan innebära en ökad efterfrågan på kultur- och fritidsverksamhet och nämnden kommer under planperioden verka för att barn och unga i stadsdelsområdet ska kunna få tillgång till meningsfulla kultur- och fritidsaktiviteter. I syfte att öka tillgängligheten kommer nämnden verka för mobila och digitala fritidsverksamheter som komplement till traditionella fritidsgårdar samt att bredda utbudet av digital kultur.

Att driften av tre fritidsgårdar övergått till entreprenör från att ha varit i kommunal regi ställer krav på en god samverkan och en utvecklad avtalsuppföljning. Nämnden kommer att fokusera på att utforma goda samverkansformer mellan entreprenören och nämndens kvarvarande fritids- och kulturverksamhet.

Verksamheten inom ramen för TechTensta ska utveckla en mobil techverksamhet som kan bedriva arbete på fritidsgårdar. Dessutom ska möjligheten till ett utökat samarbetet med stadsdelsområdets kommunala grund- och gymnasieskolor utredas och samarbetet med näringslivet ska utvecklas. Pågående mentorsprogram riktat till äldre tonåringar kommer fortgå, men formerna behöver ses över. Vidare ska ett förberedande arbete genomföras för att etablera ett samarbete med arbetsmarknadsnämndens verksamheter som riktar sig till unga och unga vuxna. Samverkan kan handla om att utveckla erbjudande kring arbete, praktik och studier. Här kan det lokala näringslivets behov av kompetens tillgodose samt möjligheter till lokala matchningsevent och praktikplatser erbjudas. TechTensta var tidigare ett projekt inom den sociala investeringsfonden och finansieras 2021 med centrala medel. De framtida formerna för verksamheten och finansiering behöver utredas.

Nämnden kommer under planperioden arbeta för att nå fler barn och unga i de prioriterade målgrupperna flickor, nyanlända, hbtq- personer och personer med funktionsnedsättning. Under planperioden ska nämndens fritidsverksamhet utveckla samverkan med vårdnadshavare i syfte att skapa delaktighet i barn och ungas fritid med fokus på de prioriterade målgrupperna. Under planperioden utvecklas arbetssätt för att nå yngre barn.

Nämnden kommer under planperioden verka för att vidga ungdomars kulturbegrepp genom

att, i samverkan med kulturförvaltningen, civilsamhället och andra aktörer, erbjuda ett brett utbud av kultur- och fritidsaktiviteter. Barn ska få tillgång till professionell kultur i form av teater, muséer och andra utställningar bland annat genom stadens kultursatsning Kulan som erbjuder rabatterade kulturupplevelser. Vidare ska kulturutbudet utvecklas för att främja olika kulturer inkluderat de nationella minoriteterna. Samverkan sker med lokala kulturaktörer och civilsamhället. För att nå ut till medborgarna med information om alla aktiviteter som erbjuds behöver kommunikationsinsatserna stärkas.

Nämnden kommer under planperioden verka för att säkerställa trygga och säkra miljöer för de barn och ungdomar som deltar i de aktiviteter som anordnas av kultur- och fritidsverksamheterna genom att säkerställa ändamålsenliga rutiner samt kompetensutveckling. Samverkan med socialtjänsten och fältarbetare utvecklas och kompetenshöjande insatser genomförs tillsammans med entreprenör.

Nämnden ska under planperioden fortsätta arbeta för att öka andelen barn som deltar i kolloverksamhet från områden som är underrepresenterade samt verka för att erbjuda fler barn och unga med funktionsnedsättningar möjlighet att delta i ordinarie kolloverksamhet.

Medborgarkontoret

Mot bakgrund av den ökade efterfrågan av rådgivning planerar nämnden att stärka upp budget- och skuldrådgivningen. En genomlysning av verksamhetens arbetssätt och organisation ska genomföras i syfte att säkerställa att budget- och skuldrådgivningen är anpassad till invånarnas behov av stöd. Nämnden bedömer att medborgarkontorets samverkan med ekonomiskt bistånd kommer behöva stärkas ytterligare för att underlätta invånarens väg till att bli självförsörjande.

Nämnden ser ett behov av att intensifiera arbetet med att informera om insatser och stöd för barn och unga via medborgarkontoret. Det avser särskilt information om sociala insatsgrupper, stödcentrum och insatser riktade mot unga som varken arbetar eller studerar. Detta arbete kommer att kräva en utökad samverkan med nämndens individ- och familjeomsorg. Medborgarkontoret behöver också utveckla samverkan med Jobbtorg för äldre samt utveckla en bred samverkan med Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd.

Den pågående pandemin har understrukt vikten av medborgarkontorets verksamhet och samhällsvägledningssupplet. Verksamheten behöver ha en hög tillgänglighet för att möta invånarnas behov av stöd och rådgivning. De digitala kommunikationsvägar mellan invånare och verksamhet som har öppnats med anledning av pandemin bidrar till att tillgängliggöra verksamheten men det stöd som ges på andra sätt än de digitala är också viktigt då många invånare saknar tillgång till, och kunskap om, digitala verktyg. Medborgarkontoret har en särskilt viktig roll i arbetet med att motverka det digitala utanförskapet hos stadsdelsområdets invånare.

Prioriteringar med åtgärder

- Öka besöksantalet av de prioriterade målgrupperna flickor, nyanlända, hbtq- personer och personer med funktionsnedsättning genom att utveckla verksamheternas kvalitet.
- Skapa komplement till traditionella verksamheter genom att utveckla digitala fritidsgårdar
- Öka kvaliteten i verksamheten genom att utveckla samverkan mellan olika aktörer såsom skola, socialtjänst, polis, civilsamhälle och vårdnadshavare.

- Öka antalet barn och unga som deltar i kolloverksamhet genom fortsatta sprida information om kollo, fokus på barn och unga från områden som är underrepresenterade.
- Säkerställa trygga och säkra miljöer för de barn och ungdomar som vistas i nämndens verksamheter genom ändamålsenliga rutiner och kompetensutveckling
- Stärka invånares förutsättningar att bli självförsörjande genom förstärkt samverkan med nämndens individ- och familjeomsorg, Arbetsmarknadsförvaltningen samt Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd.

2.3 Äldreomsorg

Trender

Äldreomsorgen är det verksamhetsområde som drabbats hårdast av pandemin. Antalet ej verkställda beslut på vård- och omsorgsboende har ökat då fler äldre avvaktar att flytta in på vård- och omsorgsboende med anledning av smittrisen och nämnden gör bedömningen att risken för ofrivillig ensamhet inom målgruppen ökat ytterligare med anledning av restriktionerna för målgruppen. Det är än så länge för tidigt att göra en tillförlitlig prognos kring hur pandemin påverkar de äldres behov på längre sikt. Det finns en risk att behovet av vård- och omsorgsboende kommer att öka då de äldre kanske valt att inte ansöka om insatser under pandemin och inte tagit del av förebyggande insatser.

Kostnaderna för insatser inom äldreomsorgen har efter en minskning åter ökat till 2017 års nivåer. Antalet personer med insatsen hemtjänst i ordinärt boende minskade med 12,4 personer mellan 2017 och 2018, men under 2019 bröts trenden och ökade med 7,9 personer i genomsnitt jämfört med föregående år. Mellan 2019 och 2020 har en minskning skett om 4,1 personer i genomsnitt. Hemtjänst i servicehus har minskat kontinuerligt där antal personer i servicehus minskat med 17,0 personer i genomsnitt sedan 2018. Platser inom vård- och omsorgsboenden har minskat med totalt 17,3 platser i genomsnitt sedan 2018. Minskning har skett både för platser med somatisk inriktning och demens.

Enligt Swecos befolkningsprognos förväntas antalet äldre i stadsdelsområdet fortsätta öka som ett led i en flerårig trend. Sedan 2018 har antalet äldre i stadsdelsområdet ökat med cirka tre procent. Från och med år 2022 förväntas antal äldre öka i åldersgrupperna 65-79 år och 80 år och äldre, totalt väntas andelen äldre öka med 543 personer mellan år 2019-2024. Behovet av antal platser för vård- och omsorgsboende i stadsdelsområdet förväntas öka från 142 platser 2020 till 170 platser till år 2025, en ökning med ungefär 20 procent.

Nämnden ser förändringar inom målgruppen äldre och gör bedömningen att det finns ett ökat behov av insatser för äldre med psykisk ohälsa, dubbeldiagnoser som till exempel psykisk ohälsa i kombination med missbruk, samt för personer i hemlöshet med eller utan missbruk, men med ett visst behov av hemtjänstinsatser. Nämnden ser att äldres behov skiljer sig mellan olika delar inom stadsdelsområdet, där behovet av äldreomsorg börjar i tidigare ålder för invånare i Tensta/Hjulsta i jämförelse med Spånga. I Spånga ökar dock demensrelaterade sjukdomar och behov av vård- och omsorgsboenden. Antalet äldre omsorgstagare med demenssjukdom ökar inom stadsdelsområdet medan antalet med somatiska besvär minskar. Detta ses som en följd av att befolkningen generellt sett är friskare i högre åldrar bland annat på grund av den medicinska och tekniska utvecklingen.

Nämnden kan under planperioden komma att påverkas av förändringar i lagstiftning.

Framtidens socialtjänst lämnade år 2020 förslag på ny socialtjänstlag som bland annat handlar om förebyggande och lättillgänglig socialtjänst, övergripande planering och planering av insatser, kunskapsbaserad socialtjänst och möjligheten att tillhandahålla insatser utan föregående behovsprövning. I förslaget finns ett tydligare individfokus där personers individuella behov och förutsättningar betonas snarare än grupptillhörighet. Ett slutbetänkande i god och nära vård lämnades också under 2020. Syftet är att stödja regionen, berörda myndigheter och organisationer i arbetet med att samordna och utveckla en modern jämlik, tillgänglig och effektiv hälso- och sjukvård med fokus på primärvården. Utgångspunkten är att primärvården ska utgöra basen för enskildes hälso- och sjukvård och fokus är att stärka hälsan, inte bara behandla sjukdom. Nämnden ser att denna utredning kan komma att ytterligare påverka samverkan med primärvården.

I slutet av år 2020 presenterade regeringens utredare ett förslag på att de äldre som har hemtjänst ska erbjudas en fast omsorgskontakt som ska se till behoven av kontinuitet, trygghet, individanpassad omsorg och samordning. Det föreslås att det i den fasta omsorgskontaktens arbetsuppgifter ska ingå att genomföra såväl omsorgsinsatser som hälso- och sjukvårdsinsatser utifrån anvisningar och delegering från regionen. Förslaget att införa fast omsorgskontakt föreslås träda i kraft den 1 januari 2022.

Konsekvenser

Nämnden kommer under planperioden att analysera och sätta in åtgärder för de långsiktiga konsekvenserna av pandemin. I syfte att motverka ofrivillig ensamhet ska nämnden utveckla det uppsökande arbetet samt utforma sociala aktiviteter som går att genomföra även om pandemin skulle visa sig vara långvarig.

Att målgruppen äldre ökar, förändras och att de äldre har olika behov i olika delar av stadsdelsområdet ställer höga krav på att nämnden har god framförhållning, planering och möjlighet att erbjuda individanpassade insatser. Den växande målgruppen kommer sannolikt medföra kostnadsökningar både för insatser inom hemtjänst och platser på vård- och omsorgsboenden.

Nämnden gör bedömningen av att behovet av att kunna få sina behov tillgodosedda i ordinarie boende kommer att öka. Det kommer bli ett större fokus på den nära omsorgen och mindre fokus på serviceinsatser. Hemtjänsten kommer att behöva utvecklas och bli mer specialiserad för att säkerställa att de äldres behov blir tillgodosedda, särskilt utifrån äldre med demens eller psykisk ohälsa. Utöver det kommer nämnden under planperioden ha ett fortsatt fokus på att använda sig av välfärdsteknik och digitalisering både i syfte att på bästa tillgodose de äldres behov och att effektivisera verksamheten.

En välfungerande samverkan och korrekt informationsöverföring säkrar insatserna till den enskilde. Det är också en förutsättning för det tvärprofessionella teamarbetet inom särskilt boende för äldre. Nämnden anser därför att ett gemensamt journalsystem för dokumentation enligt både socialtjänstlagen och hälso- och sjukvårdslagen behöver införas snarast. Sådana system, som utan att bryta sekretessen, finns idag och används av andra utförare.

Utifrån att antalet äldre omsorgstagare med demens ökar i stadsdelsområdet kommer nämnden under planperioden intensifiera det pågående utvecklingsarbetet kring demens. Arbetet är genomgripande och kommer bland annat att involvera kunskapshöjande insatser.

Med anledning av den växande gruppen äldre gör nämnden bedömningen att det förebyggande och uppsökande arbetet behöver fortsätta stärkas. Nämnden kommer att arbeta

med tjänstedesign som metod i syfte att skapa förebyggande insatser som utgår från vad de äldre efterfrågar. Ett förebyggande arbete som är trygghetsskapande och hälsofrämjande ska bidra till att insatser från äldreomsorgen senareläggs.

I syfte att skapa en sammanhållen vård- och omsorg samt leva upp till kraven i kommande lagstiftning behöver nämnden under planperioden utveckla samverkan med Region Stockholm. Nämnden kommer också fortsätta utveckla arbetssättet Tryggt mottagande, vilket är ett individanpassat stöd i hemmet vid utskrivning från slutna hälso- och sjukvård.

I syfte att motverka digitalt utanförskap hos äldre ska nämnden införa digital fixartjänst. Digital fixartjänst innebär ett stöd till de äldre i ordinärt boende att komma igång med och använda digital teknik.

Att det i förslaget kring den fasta omsorgskontakten ska ingå hälso- och sjukvårdsinsatser utifrån anvisningar och delegering från regionen innebär utmaningar för nämnden. För att kunna utföra delegering från primärvården skulle hemtjänstutförarna behöva utöka sin bemanning, vilket skulle vara kostnadsdrivande. Då hemsjukvården i Stockholms län inte är kommunaliserad, utan drivs av region Stockholm försvåras arbetet med att skapa tvärprofessionella team, vilket beskrivs som en grundläggande förutsättning i utredningen. Nämnden anser däremot att det vore positivt om utredningen leder till en överenskommelse mellan regionen och kommunerna i Stockholms län kring kommunaliserad hemsjukvård så det skulle skapa förutsättningar för en sammanhållen hälso- och sjukvård.

Prioriteringar

- Effektivisera och utveckla äldreomsorgen genom att nyttja digitaliseringens möjligheter och använda sig av innovativa lösningar som tjänstedesign.
- Minska ofrivillig ensamhet och öka social gemenskap genom aktiviteter såsom matlyftet.
- Sammanhållen vård- och omsorg för äldre genom ökad samverkan med Region Stockholm
- Motverka digitalt utanförskap hos äldre genom exempelvis digital fixartjänst
- Säkerställa att äldre med demens får sina behov tillgodosedda genom att fortsätta med det påbörjade utvecklingsarbetet som innefattar bland annat kompetenshöjande insatser

2.4 Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Trender

Stadsdelsområdets expansion medför en förväntad befolkningsökning vilket i sin tur innebär att personer i behov av stöd och insatser på grund av funktionsnedsättningar kommer att öka i antal. Detta ställer krav på att nämnden fortsätter att bidra till tillskapandet av nya bostäder för målgruppen. En särskild utmaning för projektering av nya LSS-bostäder gäller de friliggande bostäderna. Denna boendeform används bland annat för personer som har särskilda behov av avskildhet och begränsad social interaktion med andra brukare. I en tätbebyggd stad som Stockholm är det svårt att hitta tillgänglig mark som möjliggör projektering av friliggande LSS-bostäder.

I den plan för perioden 2021-2031 som nämnden tar fram tillsammans med övriga nämnder i region västerort för boende med särskild service för personer med fysisk och psykisk

funktionsnedsättning är den samlade bedömningen att det finns ett underskott av bostäder med särskild service enligt LSS fram till 2031. De senaste tre åren har kostnaden för bostäder med särskild service LSS ökat med 13 procent vilket beror på kostsamma placeringar utanför stadens valfrihetssystem.

I stadsdelsområdet pågår planering för ett flertal nya LSS-bostäder. Under 2024 beräknas två nybyggnadsprojekt vara färdigställda. Projekten innebär ett tillskott om två nya gruppboendebostäder enligt LSS. Övriga projekt som nämnden planerar för befinner sig i en idéfas och prognosen för när bostäderna ska vara färdigställda är därför osäker.

Nämndens kostnader för köp av insatser gällande daglig verksamhet inom LSS har ökat sedan 2018 på grund av fler individer och en högre andel externa placeringar. Kostnaden för turbundna resor, som ökat de senaste åren, minskade tillfälligt under 2020 som en konsekvens av pandemin då daglig verksamhet stängde ner under våren 2020.

Kostnaden för barn och ungas boende inom LSS har ökat markant på grund av fler individer med insatserna och högre nivåer hos de enskilda brukarna. Även kostnaden för korttidstillsyn har ökat på grund av fler individer med insatsen.

Nämnden ser inom verksamheten en fortsatt hög andel individer med psykisk ohälsa och/eller neuropsykiatriska funktionsnedsättningar. De enskilda har ofta komplexa behov som kräver insatser från flera av nämndens verksamheter vilket ställer höga krav på fungerande intern samverkan. En fungerande samverkan med externa aktörer så som skolor och särskolor, habiliteringen och psykiatrin är central för att den enskilde ska få ett samordnat stöd. Nämnden ser också ett fortsatt behov av preventiva insatser, i syfte att förebygga ohälsa och mer omfattande insatser hos de enskilda.

Kostnaden för personlig assistans inom LSS har fortsatt att öka som en följd av Försäkringskassans restriktivare bedömningar och att brukarna väljer externa utförare i allt högre grad. Antalet brukare med personlig assistans inom LASS har däremot minskat, men på grund av prisuppräknningar ökar ändå kostnaderna. En central del i LSS-utredningen (SOU 2018:88) är att staten ska ha hela ansvaret för personlig assistans men att kommunen ska ha kostnadsansvaret för den del av assistansen som understiger 20 timmar. Det är oklart hur LSS-utredningen kommer att förändra lagstiftningen eller hur kostnadsutvecklingen. Nämnden ser ett behov av att utveckla samverkan med Försäkringskassan för att underlätta utredningsprocessen för den enskilde.

Under pandemin har digitala verktyg och kommunikationsmedel använts i ökad utsträckning, både av enskilda brukare men också inom utförarverksamheterna och inom myndighetsutövningen. Nämnden bedömer att den digitala kompetensen har ökat brett men att det fortfarande finns behov av att kompetensutveckla medarbetare inom utförarverksamheterna i digitala verktyg och arbetssätt. För att tillvarata möjligheterna med den digitala utvecklingen behöver nämnden identifiera digitala verktyg som är lämpade att använda i verksamheterna. Det är också viktigt att verksamheterna är representerade i upphandlingar av digitala hjälpmedel för att redan i upphandlingsskedet säkerställa att hjälpmedlen är kompatibla och anpassade till verksamheternas förutsättningar.

Konsekvenser

För att nå målet om att fler personer med funktionsnedsättning närmar sig den ordinarie arbetsmarknaden genom arbete eller praktik behöver nämnden fortsätta att stärka samverkan med olika aktörer så som Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen och

arbetsmarknadsförvaltningen. Pandemin har i många fall försvårat arbetslivet och sysselsättningen för brukare med daglig verksamhet. Vissa brukare har inte kunnat gå till sitt arbete då de tillhör någon av riskgrupperna, andra brukare har haft svårigheter med att återgå till den dagliga verksamheten efter nedstängningen våren 2020. Vissa brukare som har haft arbetsplatser förlagda inom äldreomsorgen eller på externa arbetsplatser har inte kunnat gå till sin dagliga verksamhet då arbetsplatserna infört restriktioner för att förhindra smittspridning. Nämnden har arbetat för att skapa nya arbetstillfällen för brukare genom samverkan med exempelvis Spånga IP. Det är en utmaning att under dessa förutsättningar säkerställa att brukare får sina behov av sysselsättning, arbete och praktik tillgodosedda och det kan leda till en negativ utveckling för de som drabbas. Vidare ser nämnden att ett tydligare återhämtningsperspektiv behöver integreras i verksamheterna för att ge stöd till enskilda att återhämta sig utifrån sina egna förutsättningar.

Den pågående pandemin förväntas leda till en högre grad av ensamåkning inom turbundna resor vilket väntas leda till ökade kostnader, och nämnden förmodas få lägre kompensation i form av särskild redovisning i och med stadens förändrade ersättningsmodell. Nämnden ser ett behov av bättre avtal för turbundna resor i syfte att få ner kostnaderna.

Det finns svårigheter med att matcha det befintliga behovet hos enskilda individer med tillgången på bostäder med särskild service inom stadens valfrihetssystem. Utbudet inom lagen om valfrihet (LOV) är inte tillräckligt stort och varierat vilket gör det svårt att hitta fungerande alternativ för personer med komplexa funktionsnedsättningar och särskilda behov. Bristen på anpassade boenden leder till kostsamma placeringar inom verksamheter som inte är upphandlade enligt LOV.

Prioriteringar

- Medverka till att planerade nytillskott av LSS-bostäder färdigställs genom fortsatt samverkan med berörda aktörer
- Uppmärksamma och motverka målgruppens risk för att hamna i ett digitalt utanförskap samt kompetensutveckla medarbetare inom nämndens utförarverksamheter
- Skapa nya arbetstillfällen för brukare med daglig verksamhet genom samverkan
- Minska kostnaderna för kostsamma placeringar utanför LOV genom ett fortsatt fokus på avtalsförhandling
- Ge ett samordnat stöd till enskilda genom att stärka samverkan med skolor och särskolor, habiliteringen och psykiatri

2.5 Individ- och familjeomsorg inkl. socialpsykiatri

Trender

Förslag till lagförändringar

"Ett stärkt barnrättsperspektiv i vårdnadstvister"

Lagförslaget innehåller ändringar i Föräldrabalken (FB) som syftar till att stärka barnrättsperspektivet i vårdnadsprocesser, skapa bättre förutsättningar för föräldrar att nå samförståndslösningar och stärka skyddet för barn som riskerar att fara illa. Lagförslaget innebär att föräldrar som separerar och överväger att väcka talan i tingsrätten angående vårdnadstvist först ska träffa socialnämnden för obligatoriska informationsamtal innan talan

väcks. För att stärka barnets ställning föreslår regeringen också ändringar i Föräldrabalken som innebär att socialnämnden i ett förfarande om vårdnad, boende och umgänge ska få höra ett barn utan vårdnadshavarens samtycke och utan att vårdnadshavaren är närvarande, barnets bästa ska vara avgörande för alla frågor om vårdnad, boende och umgänge samt att barnets rätt till information och att komma till tals i förfarandet ska lyftas fram och tydliggöras och att fler och yngre barn ska ges möjlighet att delta i förfarande.

"lex Lilla Hjärtat"

Ett nytt lagförslag finns framtaget som syftar till att stärka placerade barns rätt till en trygg uppväxt väntas bli klar inom kort. I förslaget läggs ett större fokus på det förebyggande arbetet och att personer får stöd i ett tidigt skede.

Modernisering sociala system

Planen var att införandet av ett nytt verksamhetssystem inom socialtjänsten skulle vara klart under 2022. Istället för att införa ett nytt system har projektet ändrat riktning till att övergå till en modernisering av befintligt socialt system. I samband med detta har tidplanen för förbättrandet av systemet skjutits på framtiden. Det befintliga systemet innebär vissa svårigheter i handläggarnas arbetssituation och har en negativ påverkan på deras arbetsmiljö. Att systemet inte kommer kunna tas i drift som planerat innebär att den förbättrade arbetsmiljön som projektet förväntades leda till uteblir under inledningen av planperioden.

Barn och unga

Kriminella konflikter som leder till dödligt våld är en stor utmaning i stadsdelsområdet och nämnden ser en fortsatt rekrytering av unga till kriminalitet. Våld, kriminalitet och narkotika förekommer redan i tidig ålder. Andelen gymnasieelever som i Stockholmsenkäten uppgett att de inte burit vapen har sjunkit sedan 2018 vilket är oroväckande. Handlingsplanen mot kriminalitet, samlokalisering i polishuset i Rinkeby samt ett utvecklat och förebyggande arbete tillsammans förskola och skolan är viktiga delar i arbetet för att komma tillrätta med utmaningarna. Fältassistenter arbetar uppsökande och kontaktskapande med målgruppen 10-19 år på skolor, fritidsgårdar, gator och torg och på internet för att fånga upp och upptäcka ungdomar som utsätts för hot eller våld. Skolsociala team (SST) fortsätter att stärka samverkan mellan skola och socialtjänst med fokus på tidiga och förebyggande insatser för elever med låg skolnärvaro.

Många av stadsdelens invånare rör sig mellan de olika stadsdelsområdena som ingår i den geografiska definitionen av begreppet Järva. Nämnden vill här lyfta att ett samlat grepp om trygghetsarbetet på Järva, med en större organisation, skulle ge en bättre helhetsbild av de utmaningar som finns och vad som behöver göras för att komma tillrätta med dessa.

Antalet individer som upplever behov av stöd/skydd kopplat till brottsutsatthet har ökat. Alla som utsätts för ett brott har möjlighet att få stöd och hjälp från Polismyndigheten. Nämnden har dock uppmärksammat att det ibland uppstår diskrepans mellan polisens kriterier för skyddsåtgärder och individens upplevda oro vilket kan leda till otrygghet, minskad anmälningsbenägenhet samt misstro till rättssystemet.

Inkomna orosanmälningar gällande barn och ungdomar fortsätter att öka. Flera ärenden är komplexa då föräldrarna har en egen problematik och barnet/ungdomen exempelvis har neuropsykiatriska diagnoser och/eller utåtagerande beteende. Familjerna kan vara aktuella inom flera av nämndens verksamheter samtidigt. Insatser för integration behöver prioriteras tidigt genom exempelvis samhällsinformation redan i förskola och skola samt genom ökat

samarbete med förskola/skola för att tidigt identifiera barn som riskerar att fara illa eller växer upp under otrygga förhållanden, bland annat genom stärkt tidigt stöd i samverkan (STIS).

En bra och fungerande skolgång är en skyddsfaktor för barn och unga och en utvecklad samverkan behövs med utbildningsnämnden samt med skolorna i stadsdelsområdet i syfte att förbättra skolresultaten för att fler unga ska uppnå gymnasiebehörighet. Arbetet med skolsociala team kommer att fortgå och är ett bra och preventivt arbetssätt för att förebygga att ungdomar hoppar av skolan. Stadsdelsområdet har en hög andel unga utan arbete eller sysselsättning (UVAS). UVAS inkluderar olika grupper av unga i åldern 18-29. Nämnden har haft svårt att nå gruppen genom befintliga arbetssätt och behöver därför utveckla och stärka såväl det uppsökande som det förebyggande arbetet.

Våldsbejakande extremism

Våldsbejakande extremistiska rörelser ökar sin närvaro i det offentliga rummet och ges stort massmedialt utrymme. Globalisering och digitalisering ökar möjligheterna för att sprida propaganda och missinformation. År 2022 är ett valår vilket baserat på erfarenheter från tidigare valrörelser leder till ytterligare aktiviteter kopplat till extremistmiljöerna. Detta antas sammantaget leda till ökat inflöde av ärenden kring våldsbejakande extremism. Nämnden ser ett därför behov av att ytterligare stärka kompetensen kring frågan.

Vuxna missbruk

Samsjuklighet och en osäker boendesituation försvårar för den enskilde att arbeta med sin drogfrihet. Majoriteten av de som är aktuella inom beroendevården saknar en stabil boendesituation. Det är dubbelt så stor risk att drabbas av psykisk ohälsa om även missbruk finns med i bilden då återhämtningskapaciteten är låg.

Nämnden bedömer att missbruket av opiaten Tramadol kommer att vara fortsatt högt. Nämnden kan se viss ökning av spelberoende samt att personer har samröre med kriminella på grund av skulder utifrån sitt missbruk. Pandemin kan även leda till ett ökat missbruk och psykisk ohälsa samt spelande som en effekt av den isolering som den medför.

Mätningar i staden visar att tillgången på narkotika hos unga har ökat. Ett preventivt attityd- och värderingsarbete med unga kring narkotika och narkotikaanvändande bör utvecklas och kompletteras med evidensbaserade metoder. Föräldrar och vårdnadshavare är en viktig målgrupp för information kring narkotika och narkotikaanvändare. Former för dialogmöten kring föräldraskap och narkotika utvecklas.

Andel ungdomar som uppger problem med sitt eget spelande ökar något i stadsdelen. Metoder och arbetssätt för att bemöta, behandla och förebygga detta utvecklas.

Våld i nära relation och hedersrelaterat våld och förtryck

Nämnden har ännu inte sett någon ökning av ärenden som kan kopplas till konsekvenser av pandemin. Det kan dock inte uteslutas att våldet i hemmen har ökat och att konsekvenserna av detta blir synligt under planperioden. Bedömningen är därför att behovet av stöd och insatser avseende behandling för både våldsutsatta och våldsutövare kommer att öka.

Informationskampanjer, utbildningar och en ökad medvetenhet i samhället rörande våld i nära relationer kommer innebära ett högre tryck på relationsvåldsteamet (RVT) och relationsvåldscentrum väst (RVC). Arbetet fortsätter med att upptäcka och ge medarbetare verktyg i arbetet mot våld och förtryck i nära relationer. Arbetet med våldsutövare behöver utvecklas och intensifieras gällande utredningsmetoder och mallar. Relationsvåldsteamet (RVT) har sett en ökad trend i att fler vuxna som aktualiseras på enheten har varit aktuella

inom socialtjänsten som barn. Förvaltningen har ett utökad uppdrag att erbjuda insatser för barn som bevittnat våld, vilket innebär ändrade arbets sätt och behov av kompetensutveckling.

Hemlöshet/ vräkningsförebyggande och nyanlända

Bostadsfrågan är den enskilt största frågan inom socialtjänsten. Under planperioden ser nämnden fortsatt problem med bostadsbrist, trångboddhet och hemlöshet. Pandemin och den arbetslöshet som följer av denna kommer troligtvis också innebära att fler människor kan ha svårt att betala hyra eller lån vilket kan leda till vräkning. Det vräkningsförebyggande arbetet är tids- och resurskrävande, också utifrån den demografi som finns i Tensta och Hjulsta med en stor andel nyanlända som inte kan svenska och som ofta har svårt att navigera i samhället. Det vräkningsförebyggande arbetet behöver därför fortsätta att utvecklas för att möta behovet.

Nämnden bedömer att inrättandet av ett etableringscentrum kan effektivisera insatserna för nyanlända. Ett etableringscentrum kan förbättra nyanländas förutsättningar till etablering på bostads- och arbetsmarknad genom att erbjuda samlad kompetens och en väg in för invånarna.

I stadsdelsområdet finns många stora hushåll som har svårt att hitta boende som är anpassade för familjesituationen vilket leder till trångboddhet. Nämnden ser också ett ökat behov av tillfälliga boendeinsatser som fler träningslägenheter, försökslägenheter och tillfälliga boenden i stadens regi samt av stadigvarande boendelösningar i hela landet.

Socialpsykiatri

Nämnden ser en fortsatt komplexitet i socialtjänstens ärenden där personer har behov av insatser från olika områden inom socialtjänsten med anledning av samtidig psykisk ohälsa, missbruk och neuropsykiatriska diagnoser. Personer med psykisk ohälsa kan även tillhöra personkretsen för LSS, vilket ökar komplexiteten i ärendena inom socialpsykiatrin.

Det råder en brist på tillgång till boende med särskild service för socialpsykiatrins målgrupp. En förhållandevis stor andel av de som bor i region västerorts bostäder med särskild service idag är äldre och har, utöver en komplex problematik, även stora omvårdnads- och tillsynsbehov som kräver en särskild kompetens hos personalen. Utmaningar med att matcha individuella behov med verklig tillgång på boenden leder ofta till att beslut om bostad med särskild service verkställs inom en annan boendeform, så som HVB eller stödboende. Nämnden bedömer att ett antal aktuella placeringar på HVB och stödboende i realiteten är permanenta, vilket inte är syftet med insatsen. HVB-hem är den mest kostsamma insatsen inom socialpsykiatrin och även den insats vars kostnader ökat mest inom verksamhetsområdet.

I Spånga-Tensta pågår planering för att tillskapa bostäder med särskild service för personer med fysisk och psykisk funktionsnedsättning. Under 2022 planerar nämnden att färdigställa två nya boenden med särskild service för socialpsykiatrins målgrupp. Boendena ska inrymmas i lokaler på Elinsborgsbacken i Tensta och ska drivas på entreprenad på uppdrag av nämnden. För att stimulera till nya lösningar som gynnar målgruppen genomför nämnden en innovationsupphandling av de nya boendena. Nämndens befintliga stödboende för personer med psykisk ohälsa kommer också att ingå i upphandlingen.

Antalet brukare med insatsen sysselsättning har minskat. Nämnden har ett pågående utvecklingsarbete som syftar till att utveckla arbetsinriktningen i verksamheterna så att den är bättre anpassad till, och mer attraktiv för, yngre personer i behov av insatsen. Unga med psykisk funktionsnedsättning är en av de särskilt utsatta grupperna med svag förankring på arbetsmarknaden. Personer från Järvaområdet deltar i lägre utsträckning i de öppna eller

biståndsbedömda verksamheter som staden erbjuder. Det finns utmaningar med att nå yngre personer inom målgruppen med information om vilket arbetsrehabiliterande stöd som finns att få samt att hitta arbetssätt för att motivera den yngre målgruppen att komma ut i aktivitet. Under 2021 ska nämnden, inom ramen för projektet Djärva initiativ som finansieras med stadens lokala utvecklingsmedel, genomföra en kartläggning av de aktörer som genom sysselsättnings- och arbetsmarknadsinsatser kommer i kontakt med personer mellan 18-30 år som har en psykisk funktionsnedsättning och som saknar sysselsättning. Kartläggningen ska bidra med ett underlag för att utveckla de egna arbetssätten för att få ut fler unga med psykisk funktionsnedsättning i sysselsättning.

Boendestöd är den vanligaste insatsen inom socialpsykiatrins verksamhetsområde. Antalet personer med beviljad boendestödsinsats har ökat i Spånga-Tensta de senaste tre åren, vilket har inneburit högre kostnader för nämndens beställare.

Konsekvenser

Det finns generell ökad krav på att satsa på det förebyggande arbetet, vilket är positivt på lång sikt men kommer kräva resurser initialt. Inom socialpsykiatrins verksamhetsområde ser nämnden ett behov av att utveckla det återhämtningsinriktade perspektivet i verksamheterna. Genom ett professionellt stöd till de enskilda ska återhämtning utifrån individuella förutsättningar ske. Inom socialtjänstens olika verksamhetsområden är det många komplexa ärenden. För området barn och unga finns det en risk att kostnaden för placerade barn ökar. Det är svårt att rekrytera familjehem som har kompetens och orkar ta hand om svåra ärenden under en lång period. Behovet av familjehem är större än utbudet. Nämnden ser här ett behov av att staden har egna HVB-hem samt centralt satsar på att rekrytera familjehem med kunskap om de komplexa ärenden och ger ett kontinuerligt stöd till familjehemmen. Inom socialpsykiatrins verksamhetsområde riskerar bristen på tillgång till bostäder med särskild service SoL att fortsätta att leda till kostsamma HVB-placeringar.

Bostadsbrist och hemlöshet skapar ökade kostnader för alla olika typer av boendeinsatser. I samband med långvarig hemlöshet hos barnfamiljer uppstår behov och därmed kostnader för andra insatser då barn far illa. Här ska särskilt nämnas ensamkommande barn som de kommande åren är unga vuxna i behov av bostäder. Långvarig hemlöshet hos bland annat barnfamiljer leder till att behov av andra insatser uppstår. Nämnden har ännu inte sett konsekvenser av den ändring i lag som rör otillåten andrahandsuthyrning som har införts.

Vidare syns ett ökat behov av insatser för personer som utsatts för våld och förtryck i nära relationer samt för personer som involverats i våldsbejakande extremism. Ungdomar som bevittnat att sina vänner blir offer för det dödliga våldet riskerar att traumatiseras och den psykiska ohälsan öka.

Nya lagar och lagändringar kommer att innebära nya arbetssätt och i vissa fall även nya insatsformer.

Mot bakgrund av nämndens arbete med att tillskapa boende med särskild service SoL anser nämnden att ett gemensamt journalsystem, som innefattar både dokumentation enligt socialtjänstlagen och hälso- och sjukvårdslagen, bör införas i syfte att säkerställa korrekt informationsöverföring och välfungerande samverkan kring den enskilde.

Nämnden ser ett behov av att utveckla boendestödsverksamheten inom socialpsykiatrin för att möta befintliga och kommande behov. Under den pågående pandemin har en del brukare med boendestöd valt att få stöd på distans, via telefon eller genom digitala kanaler. Nämnden

bedömer att det finns risk att avsaknaden av den direkta kontakten mellan brukare och boendestödjare bidrar till en ökad ohälsa hos de enskilda, vilket kan innebära behov av mer omfattande insatser på sikt.

Prioriteringar

- Erbjud stöd i tidigt skede till barnfamiljer genom ett uppsökande arbete med att nå pappor samt genom att öppna ”familjens hus” i Tensta centrum.
- Samverka med stödcentrum för att nå unga som bevittnat våld.
- Nå föräldrar i ett tidigt skede genom att bli bättre på att kommunicera vilka insatser som samhället kan erbjuda.
- Minska placeringar enligt LVM genom att jobba med aktivt motivationsarbete och anpassad behandling i egen regi/ på hemmaplan.
- Utveckla nämndens egna arbetssätt för att få ut fler unga med psykisk funktionsnedsättning i sysselsättning, arbete eller studier genom projektet Djärva initiativ
- Utveckla nämndens boendestödsverksamhet genom att göra en genomlysning av organisation och arbetssätt
- Motverka det digitala utanförskapet hos personer med psykisk funktionsnedsättning genom att ge anpassat stöd till enskilda
- Integrera återhämtningsperspektivet i socialpsykiatrins verksamheter genom kompetensutveckling av medarbetare

2.6 Stadsmiljöverksamhet

Trender

Stadsdelsområdet är under expansion med förtätning och utveckling av infrastruktur. Bromstens industriområde ska utvecklas till det nya området Bromstensstaden, vid Ledinge byggs ett nytt kvarter och nya bostäder planeras på Tenstaterrassen. Enligt Swecos befolkningsprognos kommer befolkningen i Spånga-Tensta stadsdelsområde öka med cirka 3000 invånare fram till år 2024.

Nämndens arbete med en ny parkplan slutförs under 2021 där strategier och mål för utvecklingen av parker och gröna gaturum anges. Under 2021 genomför nämnden en upphandling av ny driftentreprenad för markskötsel samt en entreprenad för anläggningsarbete. De nya avtalen kan medföra förändrade kostnader för nämnden och innebär ökade krav på miljö- och klimatomfattig hållbarhet. Vidare kan kommunstyrelsens uppdrag att se över beräkningsgrunderna i resursfördelningsmodellen för stadsmiljö komma att leda till förändrade driftsförutsättningar för nämnden.

Under 2020 togs en ny lokal handlingsplan för nämndens miljö- och hållbarhetsarbete fram. Handlingsplanen utgår från stadens miljöprogram 2020-2023 och handlingsplan för fossilfritt Stockholm 2040 och utgör ett styrdokument för nämndens fortsatta miljö- och klimatarbete fram till 2023. Utmaningar inom området miljö och klimat redovisas under rubriken övrigt.

Inom ramen för projektet Trafikhinder Järva har digitala lås monterats på trafikbommar i stadsdelsområdet i syfte att säkra gång- och cykelvägar för olovlig trafik. Projektet bedrivs i samverkan med Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd, polis och räddningstjänst och kommer att slutföras under 2021. Systemet för de digitala låsen innebär ett utökat drifts- och

underhållsansvar för nämnden.

En stor andel projekt kommer att genomföras under planperioden. En dagvattenpark i Tenstadalen ska anläggas, en ny park, Alléparken, ska etableras i Spånga och Palmérsparken ska rustas upp. Då merparten av projekten sker i samverkan med andra nämnder och aktörer ställer arbetet höga krav på fungerande samverkan mellan alla parter. Detta gäller även de trygghetsinvesteringar som genomförs i stadsdelsområdet.

Arbetet med att förebygga och hantera olagliga boplatser kräver också en väl fungerade samverkan. Många inblandade aktörer som bland annat privata markägare, exploateringskontoret, trafikkontoret och polisen gör avhysning av boplatserna till en komplex fråga och en utmaning för nämnden.

Konsekvenser

Nybyggnationen i området medför att tillgängliga grönområden och parkmark kommer att minska vilket medför högre slitage på befintliga gröna ytor. Högre slitage innebär en högre driftkostnad och ökade krav på insatser för att hålla ytorna i bra skick. Det ökade besökstrycket i parker och grönområden med anledning av pandemin ställer krav på att nämnden arbetar med utförning och material som är miljömässigt hållbara samt att åtgärder vidtas för stärkt renhållning samt underhåll. Nämnden bedömer att ytterligare åtgärder kommer behöva vidtas för att tillgodose invånarnas behov av social samvaro och aktiviteter utomhus.

För verksamhetsområdet stadsmiljö har den pågående pandemin medfört förseningar i projekt, förlängda leveranstider och brist på tillgängliga resurser. Förseningarna innebär fördröjningar i projekten.

De begränsningar att mötas fysiskt som föranletts av pandemin har lett till nya former för samverkan och arbetssätt. Digitala medborgaromröstningar, via bland annat sociala medier, har genomförts för att rösta fram teman för parker i stadsdelsområdet. Många invånare har deltagit i omröstningarna. Nämnden ser dock risker med ett för stort fokus på digital samverkan då den exkluderar de invånare som saknar tillgång till eller kunskap om digitala verktyg och kan innebära ett ökat digitalt utanförskap.

Prioriteringar

- Arbeta för förbättrad renhållning och underhåll i grönområden och parker genom fortsatta trygghetsinvesteringar i stadsmiljön och samverkan med berörda aktörer
- Delta och samverka i framtagandet av dagsvattenfördröjningsåtgärder i Tenstadalens dagvattenpark.
- Främja den biologiska mångfalden, exempelvis genom att utöka ängs- och slåtterytor i stadsdelsområdet

2.7 Ekonomiskt bistånd

Trender

Den nya socialtjänstlagens införande kommer att innebära en omställning av verksamheten och att styra mot att i större omfattning kartlägga grupper som riskerar att komma i behov av ekonomiskt bistånd och erbjuda stöd i tid så att behovet inte uppstår. Den nya lagen kommer också innebära behov av kompetensutveckling av medarbetare.

Pandemin har lett till att många företag fått varsla, permittera eller säga upp anställda vilket har inneburit att antalet personer som uppbär ekonomiskt bistånd har ökat. Bedömningen är att ökningen sannolikt fortsätter under första delen av planperioden i samband med att A-kassan för många antingen tar slut eller trappas ned i slutet av 2021 eller början av 2022. Nämnden ser även en effekt av pandemin gällande klienter med psykisk ohälsa och som är sjukskrivna och där regionen är en av samverkansparterna. Målgruppen kommer inte vidare till annan försörjning då sjukvården är överbelastad. Personer med ett långvarigt behov av försörjningsstöd och som redan idag står långt ifrån arbetsmarknaden riskerar att hamna ännu längre från arbetsmarknaden. Målgruppen saknar även insatser och arbetsträning som är anpassade efter deras behov.

Inom stadsdelsområdet finns socioekonomiska skillnader där Tensta-Hjulsta är det område som har flest aktuella bidragshushåll. Här bor också de flesta barn som lever i familjer som uppbär försörjningsstöd.

En förändring i beräkningen av jobbstimulans föreslås träda i kraft 1 januari 2022 och gälla under 24 månader. För personer som är berättigade till jobbstimulans ska då 50 procent av arbetsinkomsten påverka bedömningen av rätten till ekonomiskt bistånd, mot 25 procent i dag. Syftet med förändringen är att det ska bli mer lönsamt för biståndsmottagare att ta tillfälliga jobb och utöka sin arbetstid genom att minska marginaleffekterna vid arbete. Detta kan dock även leda till att fler hushåll blir kvar i biståndsberoende.

Konsekvenser

Pandemins konsekvenser för konjunkturen innebär sämre förutsättningar på arbetsmarknaden och ett ökat behov av långvarigt ekonomiskt bistånd. Framförallt gäller detta grupper som redan innan pandemin hade svårt att ta sig in på arbetsmarknaden.

Bostadsbrist, risk för vräkning och hemlöshet skapar ökade kostnader för alla olika typer av boendeinsatser. Här kan särskilt nämnas gruppen ensamkommande asylsökande barn som nu är unga vuxna med behov av bostäder. Ensamkommande asylsökande ungdomar som fått stanna utifrån gymnasielagen och som nu avslutat studier, men inte fått jobb, riskerar att behöva ansöka om försörjningsstöd. Denna målgrupp har utifrån gymnasielagen sex månader på sig att efter avslutad gymnasiestudier få en tillsvidarejänst eller anställning mer än två år för att kunna beviljas uppehållstillstånd. Pandemin försvårar möjligheterna vilket kan leda till att de blir arbetslösa och ansöker om försörjningsstöd.

Prioriteringar

- Förebygga hemlöshet och otrygga boendeförhållanden för barnfamiljer genom satsning på vräkningsförebyggande arbete och bo-skola.
- Fånga upp ensamkommande asylsökande barn som ska fylla 18 år och unga som vuxit upp i familjer med långvarigt ekonomiskt bistånd genom hembesök och feriejobb.
- Effektivisera administrativa uppgifter genom digitalisering.

2.8 Arbetsmarknadsåtgärder

Trender

Pandemin kan föranleda en situation med fler personer som står längre från arbetsmarknaden och fler sjukskrivna som står utan ersättningar. Bedömningen är att invånare som redan innan pandemin hade svårt att bli självförsörjande kommer att få det än mer svårt att ta sig ut på

arbetsmarknaden efter pandemin. Nämnden ser här ett behov av att tillsammans med Jobbtorg och arbetsförmedlingen utveckla arbetet med att få ensamstående kvinnor med låg utbildning och bristande språkkunskap ut i egen försörjning. Satsningen på stadsdelsmammor kommer att fortgå.

Siffror från arbetsmarknadsförvaltningen från 2018 visar att stadsdelsområdet har en högre andel av befolkningen som ingår i gruppen UVAS, unga som varken arbetar eller studerar, 12 procent (ca 900 personer) jämfört med staden som helhet som har ca 8 procent. Av dessa saknar 447 personer känd aktivitet under året och 128 av dessa känd aktivitet tre år i rad. Nämnden arbetar för att unga ska erbjudas kvalitativa arbetsplatser för feriearbete för att få en bra första kontakt med arbetsmarknaden. På längre sikt kan detta också bidra till att minska antalet UVAS.

Konsekvenser

För att minska behovet av ekonomiskt bistånd kommer fler personer som uppfyller kraven att få anställning inom Stockholmsjobb, vilket innebär att kostnaden för Stockholmsjobb kommer att öka. Nämnden vill dock lyfta att arbetsförmedlingens arbetsmarknadsinsats, extratjänst, uppfyller kraven för att erhålla a-kassa efter avslutad arbetsmarknadsåtgärd, vilket OSA-anställning och Stockholmsjobb inte gör. De som har insatsen Stockholmsjobb och OSA-anställning riskerar därför att bli kvar med långvarigt behov av ekonomiskt bistånd efter avslutad åtgärd. För unga som inte kommer ut i arbete eller studier ökar risken för att fasta i ett långvarigt behov av ekonomiskt bistånd eller att rekryteras till kriminalitet.

Prioriteringar

- Använda riktade utbildningar utifrån arbetsmarknadens behov och särskilda bristyrken med särskilt fokus på kvinnor som står långt från arbetsmarknaden.
- Samverkan med utbildningsförvaltningen, arbetsmarknadsförvaltningen och Arbetsförmedlingen för att effektivisera användningen av arbetsmarknadsinsatser för de arbetslösa.
- Minska antalet UVAS genom att nya arbetssätt tas fram i samverkan med arbetsmarknadsförvaltningen, utbildningsförvaltningen och socialförvaltningen.
- Unga som ingår i familjer som uppbär långvarigt ekonomiskt bistånd prioriteras till feriejobb.

2.9 Övrigt

Trygghet och säkerhetsarbete

Ett av nämndens fokusområden är trygghets- och säkerhetsarbetet. Arbetet utgår från stadens respektive program för trygghet och säkerhet. Inom trygghetsarbetet är fokus både på den situationella och sociala preventionen. Stadens trygghetsmätning 2020 visar ett försiktigt positivt resultat för Spånga-Tensta där Tensta särskilt utmärker sig i positiv riktning. För stadsdelen Bromsten har dock resultatet försämrats något. Trots det är den upplevda otryggheten fortfarande högre jämfört med staden som helhet och då särskilt flickors, unga kvinnors och kvinnors upplevda trygghet som ligger under stadens nivåer för upplevd trygghet i sitt bostadsområde. Den upplevda otryggheten påverkar även de barn och unga som deltar i kultur- och fritidsaktiviteter i området.

Social prevention

Inom ramen för förvaltningens lokala samverkansöverenskommelse med polisen finns samverkansgrupperna *Kriminella konflikter*, *Nyrekrytering*, *Otillåten påverkan* och *Otrygga brottsutsatta platser*. Samtliga grupper har utifrån de övergripande fokusområdena konkretiserat arbetet med åtgärdsplaner utifrån prioriterade mål. För att säkerställa ett effektivt samverkansarbete behöver organisationsstrukturen ses över för att tillgängliga resurser ska användas så optimalt som möjligt och för att gränsdragningar mellan samverkansgruppernas uppdrag ska tydliggöras.

Förvaltningen har uppmärksammat att antalet individer som upplever behov av stöd/skydd kopplat till brottsutsatthet har ökat. Förvaltningen ser behov av att arbetet med utsatta brottsoffer prioriteras och blir en del inom samverkansöverenskommelsen.

Antalet rapporterade narkotikabrott har ökat i Järvaområdet. En anledning till det kan vara att polisen lägger alltmer resurser på att upptäcka narkotikabrott. Trygghetsmätningen visar att upplevelsen av att narkotikamissbrukare som på offentliga platser stör ordningen har minskat i Spånga-Tensta och främst i Tensta. Trots positiva resultat sker den öppna droghandeln fortfarande främst i Tensta. Unga vuxna nyttjas i funktioner såsom säljare och lagerhållare och detta kan vara en inkörsport till en kriminell livsstil. Det förebyggande arbetet för att förhindra att barn, unga och unga vuxna dras in i kriminalitet behöver därför fortsatt stärkas genom bland annat ökad vuxennärvaro, uppsökande och relationsskapande arbete samt offensiva insatser på individnivå. Även åtgärder för att nå fler vårdnadshavare att delta i nämndens olika föräldrastödsprogram behöver utvecklas.

Skjutningar har legat på en konstant hög nivå de senaste fem åren i lokalpolisområde Järva. Sommaren 2020 och i början av 2021 förekom ett flertal skjutningar inom de kriminella grupperingarna. Detta skapar otrygghet och påverkar utomståendes syn på området och viljan att engagera sig, vilket kan hämma utvecklingen av området.

För att öka tryggheten i stadsdelsområdet arbetar nämnden enligt konceptet platssamverkan. Arbetet sker i bred samverkan med bland annat stadens förvaltningar, bostadsbolag, polisen, MTR, Fastpartner, konsthallen och civilsamhället. Arbetet är långsiktigt och bygger på att involvera både verksamamma och boende för att skapa trygghet i stadsdelsområdet.

Nämndens beredskaps- och kontinuitetsplaner kommer att ses över för att säkerställa att alla enheter har uppdaterade planer och att dessa är implementerade och kända av medarbetarna. I den digitala kontakten med stadsdelsområdets invånare kommer nämnden särskilt beakta sekretess och informationssäkerhet. Nämnden ska fortsätta att utveckla rutiner och arbetssätt för att säkerställa en korrekt hantering i enlighet med gällande regelverk.

Näringslivsfrämjande arbete med implementering av näringslivspolicyn i syfte att nå Sveriges bästa företagsklimat år 2025

Nämnden arbetar under ledning av Stockholm Business Region långsiktigt och strategiskt med att utveckla och stärka stadsdelsområdets näringslivsarbete i enlighet med stadens näringslivspolicy. En lokal handlingsplan för näringslivsarbetet i Spånga-Tensta 2021-2022 anger mål och prioriterade aktiviteter för det lokala arbetet. Arbetet sker i nära samverkan med företagarföreningarna i stadsdelsområdet. Förvaltningen har en kontinuerlig dialog med, och uppföljning av, de näringsidkare som bedriver verksamhet på entreprenad. Nämnden deltar aktivt i exploateringsnämndens arbete med Stadsutveckling Kista Järva, ett av fokusområdena i översiktsplanen i syftet att i samverkan med andra aktörer stärka förutsättningarna för stadsutveckling, bostadsbyggande, arbetsplatser och företagande i Järva.

Kompetensförsörjning, med särskilt fokus på ledarskap, hälsa, medarbetarnas kompetens samt eventuella omställningsbehov □

Nämnden arbetar strukturerat med kompetensförsörjning på kort och lång sikt. Förvaltningen ser ett stort behov att fokusera på att framförallt behålla och utveckla medarbetare och chefer för att säkra kompetensförsörjningen framöver. Detta sker bland annat genom god introduktion, möjlighet till kompetensutveckling inom sitt uppdrag och en hälsosam arbetsmiljö. Ledarskapet har en stor roll inom kompetensförsörjningen. Framtiden kommer att förutsätta fortsatt utveckling av digitala arbetsmetoder och arbetssätt vilket ställer större krav på ledarskap inom förändringsledning och ett närvarande ledarskap. Kompetenta chefer med goda organisatoriska förutsättningar och ett gott arbetsmiljöarbete kan i sin tur skapa goda förutsättningar där medarbetare kan känna delaktighet, påverkan och ett engagemang.

En gemensam utmaning i nämndens samtliga verksamheter är att bibehålla, locka och kompetensutveckla medarbetare. Inom stora delar av nämndens verksamheter finns ett behov av att arbeta med strategisk chefsförsörjning, särskilt inom socialtjänst och förskola. Behovet aktualiseras genom kommande pensionsavgångar inom förskolan. Förskolan har även den särskilda utmaningen med förändringar i barnantal vilket ställer krav på en flexibilitet i organisationen. En utmaning blir att bibehålla kompetens inom förskollärare och barnskötare samt säkerställa och behålla den specialpedagogiska kompetensen inom verksamheten. Inom socialtjänstverksamheterna är en utmaning att fortsätta att förbättra arbetsituationen för socialsekreterare och biståndshandläggare. En stor andel av medarbetarna är nyexaminerade och i början av sitt arbetsliv. De hanterar komplexa ärenden och individer med multiproblematik. Arbetsituationen är psykisk påfrestande och risk för hot och våld i arbetet förekommer i allt större utsträckning. Att förebygga, ha tydliga riktlinjer gällande hot, våld och otillåten påverkan är aktiviteter som tryggar medarbetarna i sina arbeten.

Inom äldreomsorgen ser nämnden ett behov av kompetens inom funktionsnedsättning, demens, svenska språket och våld i nära relation. Inom verksamhetsområdet funktionsnedsättning ser nämnden ett behov av att staden tar ett gemensamt grepp kring validering av medarbetare inom verksamheterna till stödpedagoger eller stödassistenter.

Förvaltningen kan i nuläget inte identifiera några omställningsbehov.

Innovation, digitalisering och effektiva arbetssätt □

Den pågående pandemin har skyndat på den digitala utvecklingen i nämndens verksamheter. På kort tid har omställningar till digitala arbetssätt skett inom flera områden vilket har medfört en kompetenshöjning hos nämndens medarbetare och chefer. En utmaning med de digitala arbetssätten är de olika tekniska plattformar som verksamheterna använder vilket innebär problem i den digitala kommunikationen mellan verksamheterna. En annan utmaning är att kommunicera digitalt med externa samarbetspartners då de inte har tillgång till samma digitala tjänster. Nämnden kommer ha ett fortsatt fokus på att möjliggöra innovation, ta tillvara på digitaliseringsmöjligheter samt förbättringspotentialer i förändrade arbetssätt under planperioden.

Miljö och klimat

Nämnden ser att det finns en utmaning att nå målsättningen om att samtliga verksamheter ska ges möjlighet att källsortera samt inneha matavfallsinsamling. Förvaltningen är ofta hyresgäst och har därför inte alltid rådighet över lokalerna och hur de ska nyttjas. Samverkan och dialog sker dock med fastighetsägare för att i möjligaste mån nå målet.

En liknande utmaning gäller energieffektiva belysningsarmaturer. Fokus för det kommande arbetet blir därför att samverka och föra dialog med fastighetsägare och hyresvärdar för att på sikt få mer energieffektiva lösningar i förvaltningens samtliga lokaler.

Under planperioden kommer nämnden att planera för och arbeta med att långsiktigt fasa ut den del av fordonflottan som drivs av fossila bränslen. Alla nya bilar införskaffas enligt miljöbilsplanen men under perioden finns pågående avtal som behöver löpa ut innan nya miljöbilar kan ersätta. Dock behöver nämnden planera för och se över möjliga alternativ för de fordon som är större och som inte kan ersättas av en elbil. Vidare ser nämnden ett behov av att utöka antalet laddplatser för elbilar.

För att uppnå miljömålet om en biologisk mångfald ser nämnden att ramarna för klimatinvesteringsmedel behöver utökas och att ansökningar även kan omfatta åtgärder för dessa typer av insatser i stadsmiljön. Förvaltningen ser tydliga utmaningar i arbetet med att främja den biologiska mångfalden och motverka invasiva arter om inte riktade medel för detta kan ges både i investeringssyfte och i efterföljande drift.

Jämställdhet

Arbetet för ökad jämställdhet ska vara integrerat inom alla nämndens verksamheter och utgå från Stockholms stads program för ett jämställt Stockholm 2018-2022. Nämnden kommer fokusera på att utveckla arbetet med jämställdhetsanalyser i syfte att säkerställa goda beslutsunderlag i verksamhetsutvecklingen. För att lyckas med detta behöver nämnden stärka kompetensen inom jämställdhetsanalyser på samtliga nivåer inom förvaltningen.

3 Sammanfattande ekonomisk analys

Nämndens budgetram för åren 2022 och 2023 är i enlighet med plan i kommunfullmäktiges budget 2021. Nämndens plan för budget 2024 är densamma som för 2023.

Drift netto, mnkr	Budget 2021	Budget 2022	Budget 2023	Budget 2024
Nämnd och förvaltningsövergripande administration	45,2	45,2	45,2	45,2
Individ- och familjeomsorg inkl. flykting	203,8	203,8	203,5	203,5
Stadsmiljöverksamhet	11,9	12,0	12,0	12,0
Förskoleverksamhet	280,0	280,0	280,0	280,0
Äldreomsorg	248,2	252,8	258,7	258,7
Stöd och service till personer med funktionsnedsättning	225,7	229,5	229,5	229,5
Barn, kultur och fritid	26,4	26,4	26,3	26,3
Arbetsmarknadsåtgärder	16,9	16,9	16,9	16,9
Ekonomiskt bistånd	109,3	109,3	109,3	109,3
Summa	1 167,4	1 175,9	1 181,4	1 181,4

Drift netto, mnkr	Budget 2021	Budget 2022	Budget 2023	Budget 2024
Kapitalkostnader - stadsmiljö	6,5	6,5	6,5	6,5
Totalt	1 173,9	1 182,4	1 187,9	1 187,9

Nämndens nettobudget för driftverksamheten uppgår till 1 173,9 mnkr för år 2021. Enligt kommunfullmäktiges plan kommer nämndens budget att öka med 8,5 mnkr till år 2022 och ytterligare 5,5 mnkr till 2023. Plan 2024 är densamma som för år 2023.

Utifrån förutsättning att pris- och löneökningarna stannar vid 2,0 procent under de närmaste åren kommer föreslagen plan att innebära krav på årlig kostnadseffektivisering om drygt 20 mnkr.

Kostnaderna för avskrivningar och internränta bedöms enligt kommunfullmäktiges plan vara oförändrade under planperioden utifrån nuvarande investeringstakt för stadsmiljö.

Investeringar, mnkr	Budget 2021	Budget 2022	Budget 2023	Budget 2024
Maskiner och inventarier	1,4	1,4	1,4	1,4
Stadsmiljö	9,1	10,1	9,7	9,7
Totalt	10,5	11,5	11,1	11,1

Nämndens investeringsbudget uppgår till 10,5 mnkr för år 2021. Enligt kommunfullmäktiges plan kommer nämndens investeringsbudget att öka med 1,0 mnkr till år 2022 och sedan minska med 0,4 mnkr till 2023. Plan 2024 är densamma som för år 2023.

Förvaltningen bedömer att kommunfullmäktiges budget för maskiner och inventarier är för låg utifrån behoven. Bedömningen är att kapitalkostnaderna för dessa beräknas öka framöver.

3.1 Drift

Nämndens nettoomslutning uppgår till ca 1,2 miljarder kronor. På förvaltningen arbetar cirka 1000 tillsvidareanställda medarbetare och personalkostnaderna utgör cirka 44 procent av nämndens bruttokostnader vilket motsvarar cirka 600 miljoner kronor. Kostnader för lokaler utgör cirka 110 miljoner kronor.

Lokalbeståndet inom förskola är i behov av upprustning, renovering och nybyggnation, vilket på sikt kommer att öka kostnaderna inom områdena. Med anledning av nämndens uppdrag att flytta till ett nytt förvaltningshus i Tensta förväntas en ökad kostnad för administrativa lokaler under planperioden.

Den pågående pandemin kommer med all sannolikhet att föra med sig ekonomiska konsekvenser under planperioden. Konjunkturen medför sämre förutsättningar på arbetsmarknaden och ett ökat behov av ekonomiskt bistånd. För unga som inte kommer ut i arbete eller studier ökar risken för att fastna i ett långvarigt behov av ekonomiskt bistånd eller att rekryteras till kriminalitet. Uppskjutna insatser inom omsorgsverksamheterna och en ökad psykisk ohälsa kan leda till mer omfattande, komplexa och kostsamma insatser längre fram.

Digitalisering, förändrade arbetssätt och preventiva insatser behöver fortsätta att utvecklas för att möta ökade kostnader. Andra åtgärder är att öka samarbetet med andra stadsdelsnämnder

och samverkan med externa aktörer som skola, socialtjänst, polis och civilsamhälle.

3.2 Investeringar

Nämnden arbetar med att skapa ett tryggt och säkert stadsdelsområde bland annat genom att bygga bort den upplevda otryggheten. Med tilldelade investeringsmedel skapas nya parkanläggningar och befintliga underhålls med reinvesteringar. Med möjligheten att söka extra trygghetsinvesteringsmedel och klimatinvesteringar kan ytterligare riktade investeringar utföras för ett tryggare och mer klimatsmart område, men detta medför också ökade kapitalkostnader och internräntor.

Stadsmiljöinvesteringar i parker och grönområden

Alléparkens mötes- och lekplats, 6 mnkr (2022 -): Initierat genom medborgarförslag för att öka den sociala närvaron i centrumområdet. Ny mötes- och lekplats i ett område där efterfrågan finns och många nya bostäder planeras.

Skatepark Tenstadalen, 8,0 mnkr (2023 -): I närheten av Spånga IP planeras att skapa möjligheter till rörelse och möten i en omgivning som är tillgänglig för många.

Palmérsparken del 2,5 mnkr (2023 -): Stor park- och lekyta med behov av förnyelse. Projektets östra delar påbörjades under 2020 och är planerat att färdigställas under 2021. Projektets västra delar, del 2 föreslås påbörjas 2023.

Trygghetsinvesteringar

Medel för trygghetsinvesteringar ansöks om under innevarande år och projekten avses färdigställas under samma år, men vid större eller mer komplexa projekt kan det ta längre tid. Inventering för framtida ansökningar sker löpande.

Klimatinvesteringar

Pilotprojekt att införa smarta papperskorgar har genomförts med lyckat resultat. Ansökan gällande projektdel 2 om att införa ytterligare smarta papperskorgar i stadsdelsområdet har beviljats. En utökning av det befintliga beståndet av smarta papperskorgar planeras under 2022. Nämnden planerar även att genomföra ett utbyte av befintliga äldre vitvaror. En vitvaruinventering ska ge underlag för kommande klimatinvesteringar under nästkommande år.

Maskiner & Inventarier

Nämndens budget för maskiner och inventarier används till inköp av möbler och övriga inventarier för att upprätthålla god standard inom verksamheterna där det finns behov. Nämndbeslut finns att Spånga-Tenstas förvaltningskontor byter lokaler år 2022, vilket kommer medföra ett ökat behov av inköp av maskiner och inventarier.

4 Lokalförsörjningsplan

4.1 Inledning

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd ser fortsatt ett kommande behov av förskolelokaler i stadsutvecklingsområdet Bromstensstaden och ett behov av att fortsätta arbetet med att ersätta de förskolelokaler, inom framför allt Solhem och Sundby, som har tillfälliga bygglov. Flera

av förskolorna inom stadsdelen är också i behov av upprustningar och ombyggnationer. Vidare fortsätter planeringen för en flytt av förvaltningshuset från Lunda till Tensta samt en förstärkning av förvaltningens närvaro i centrala Tensta.

4.2 Pedagogisk verksamhet

4.2.1 Nuläge 31 januari 2021

Idag har förvaltningen ett drygt trettioåttal kommunala förskolor inom stadsdelsområdet. Inskrivningstalen varierar mellan stadsdelarna inom stadsdelsområdet, men sammantaget har antalet elever inom förskolan legat relativt stabilt eller sjunkit under ett antal år. Swecos befolkningsprognos från 2020 tyder dock på att antalet barn i förskoleåldern minskar de kommande åren. Ett tydligt avsteg från tidigare års prognoser som förutsatt en ökning i de flesta stadsdelarna.

Det finns ett fortsatt behov av att ersätta de återstående förskolelokaler som står på tillfälliga bygglov. Enligt befolkningsprognosen förväntas inte barnantalet öka förrän under slutet av prognosperioden, men flera lokaler behöver ersättas och andra har behov av renovering. Således har planering av nya förskolelokaler i stadsdelen inletts och några lokaler har redan avvecklats.

Förvaltningen arbetar för närvarande med en översyn av förskolelokalbeståndet i framför allt Tensta där det finns en bedömd överkapacitet i form av många små och kostnadsdrivande lokaler. Den nya förskolan vid Gullingeplan är inne i projekteringsfas, huvudsakligen kommer denna vara ersättning för en tidigare nedbrunnen förskola, men det kommer sannolikt inte räcka för att täcka kommande behov inom den senare delen av prognosperioden. Ett samarbete med bland annat Sisab och Svenska Bostäder pågår för att täcka upp för den kommande renoveringsperioden och en senare befolkningsökning.

Överlag arbetar förvaltningen med att minska antalet mindre enheter som är kostnadsdrivande och i behov av ombyggnation eller renovering. De nya enheter som planeras förväntas bidra till detta.

4.2.2 Planering av lokaler för år 2022-2031 (första planeringsperioden)

Lokalbehovet under den första planeringsperioden

Befolkningsutveckling och behov

Generellt sett finns det ett behov av renovering av ett antal förskolelokaler i Tensta och Solhem. Därtill finns också annexbyggnader vars tillfälliga bygglov löper ut inom de närmaste åren och permanenta lösningar behöver tillkomma.

Själva förskoleplaneringen grundar sig till stor del på befolkningsprognosen i områdesdatasystemet som bland annat tar hänsyn till förändringar i bostadsbeståndet. Den nu liggande prognosen sträcker sig fram till och med 2029. Därefter är prognoserna baserade på planerad bebyggelse. Befolkningsprognoserna är för Spånga-Tensta stadsdelsområdes räkning uppdelade i sex stadsdelar; Tensta, Bromsten, Solhem, Flysta, Sundby och Lunda.

Sammantaget kan konstateras att prognosen som levererades 2020 var kraftigt reviderad jämfört med föregående års prognoser och nu generellt visar på ett vikande barnantal under

den första planeringsperioden. Detta får till följd att planeringen för förskolelokaler i framför allt Tensta justerats.

Undantaget är fortsatt Bromsten som står inför en stor befolkningsökning inom alla åldersgrupper i och med byggandet av Bromstensstaden och Bromstensgluggen. Med anledning av detta fortgår planeringen för tre nya förskolor i stadsdelen. Två i Bromstensstaden och en i Bromstensgluggen.

I Tensta ser antalet barn i förskoleåldern ut att sjunka från omkring 1340 år 2020 till omkring 1220 under perioden 2020-2023, för att därefter stabiliseras mellan 1250 och 1300 mot slutet av prognosperioden. Ledinge är färdigställt och Tenstaterrassen kommer att färdigställas under perioden, sammanlagt med drygt 350 bostäder. Stadsdelsförvaltningen planerar för en ny förskola på Gullingeplan för att täcka upp det här behovet och för att ersätta några mindre enheter i närområdet. Vidare studeras möjliga lösningar kring en större enhet på Tensta allé för att ersätta de mindre lokalerna längs gatan. Det vikande barnantalet som prognostiseras ger en möjlighet att se över beståndet av mindre lokaler och planera för renovering av de förskolor som behöver renoveras.

I Solhem sjunker, enligt prognosen, barnantalet från 500 år 2020 till omkring 460 i slutet av prognosperioden.

I Sundby ökar barnantalet från omkring 140 år 2020 till omkring 220 från 2023. Därefter syns ingen förändring. Förändringen härleds till nyproduktionen kring Spånga station.

I Flysta ligger barnantalet nästintill oförändrat omkring 130 barn under prognosperioden.

För dessa tre stadsdelar finns i närtid inga ytterligare behov av fler lokaler, istället finns här en kapacitet att ta hand om en liten ökning i barnantalet. Primärt planeras genomgående upprustningar av befintliga lokaler samt avveckling av modulenheter som står på tillfälliga bygglov. Den nya förskolan på Bifrostvägen kommer att medge att tillfälliga lösningar avvecklas.

Lunda har endast ett tiotal barn och inga förskolor inom stadsdelen. Barnen går företrädesvis i förskolor i Solhem.

Bromsten ser en kraftig ökning av barnantalet. Från omkring 350 år 2020 till närmare 900 i slutet av planperioden. Befolkningen i Bromsten kommer att öka som en följd av utbyggnaden av Bromstensstaden, även här med 1800 bostäder. När prognosen lades fanns inga planer kring utbyggnaden av Bromstensgluggen med, vilket kan komma att påverka barnantalet ytterligare. Dock går det ännu inte att säga vad som blir klart inom den första planperioden. För att täcka behoven planeras två förskolor med vardera 8 avdelningar i Bromstensstaden och en i Bromstensgluggen, vilket beräknas täcka det uppkommande behovet i stadsdelen. Det är tänkbart att även intilliggande projekt kan komma att påverka barnantalet i Bromsten.

Osäkra bebyggelseprojekt inom planperioden

Förvaltningen ser fortsatt en viss osäkerhet på bostadsmarknaden inom stadsdelsområdet och som en följd av detta är några projekt pausade eller kraftigt försenade. Det påverkar planeringen av förvaltningens lokalbehov och är i många fall svårt att påverka direkt då det rör sig om privata fastighetsbolag. Främst påverkar detta lokaler inom vård och omsorg, men även förskolebehovet påverkas om antalet nyuppförda bostäder minskar.

Projektet med en utbyggnad av Spångadalen har lagts ned och ersatts med Bromstensgluggen (Rissnekilen) som planeras få ett nytillskott med ungefär 800 bostäder, lokaler för centrumändamål, en förskola, parker samt en ny gång- och cykelbro till Sundbyberg.

Det finns möjligheter till förtätningar i bostadsbeståndet i norra delarna av Tensta. På Hyppinge- och Risingeplan har Victoria Park redan för flera år sedan beviljats bygglov för uppförande av omkring 200 bostäder. Projektet är dock pausat tills vidare och det är ännu osäkert om det kommer att bli av över huvud taget. Familjebostäder har i slutet av 2020 kontaktat stadsdelen inför planering av kommande projekt i nordligaste Tensta.

Inskrivningsgrad och förutsättningar

Inskrivningsgraden för 2-5 åringar totalt i stadsdelsområdet ligger enligt senaste tillgängliga statistiken från 2019-12-31 på 89,8 % (eftersläpningen beror på att statistiken för föregående år levereras först under våren året efter). Det finns dock stora variationer stadsdelarna emellan, där inskrivningsgraden i Bromsten, Sundby och Solhem ligger kring 93-95 % medan den hamnar på omkring 86 % i Tensta. Detta mönster, med en lägre inskrivningsgrad i Tensta, återkommer varje år. Det är svårt att säga exakt varför det ser ut på det här sättet, men det är tänkbart att det till viss del beror på att en högre andel föräldrar är hemma dagtid, undervisning i hemmet förekommer i högre utsträckning samt andra kulturella skillnader. Förvaltningen arbetar kontinuerligt med att nå ut till dem som inte skriver in sina barn i förskolan.

15 av totalt 47 förskolor i stadsdelsområdet är enskilt drivna. 8 av dessa ligger inom Tensta vilket gör att det finns en avsevärt större andel av enskilt drivna förskolor i denna stadsdel jämfört med övriga. Denna situation, med en relativt sett hög andel fristående alternativ i Tensta, måste tas hänsyn till i planeringen, liksom den lägre inskrivningsgraden.

I augusti 2020 genomförde stadsdelsförvaltningen en undersökning med hjälp av utbildningsförvaltningen rörande inskrivningsgraden. Resultatet visar att av de 241 barn som inte hade förskoleplacering har det kunnat konstateras att 70 antingen hade syskon utan skolplacering eller att barnet i fråga, enligt info från rektor/biträdande rektor och Migrationsverket, inte fanns kvar i stadsdelen. Detta var 29 % av alla barn utan placering på förskola. Detta säger oss att inskrivningsgraden förmodligen är högre än vad tillgänglig statistik säger.

När det gäller familjer som varit asylsökande med tillfälligt personnummer fanns de kvar i Barn och Elevregistret (BER), trots att många av dem har lämnat landet eller flyttat utanför Stockholm. 64 av barnen utan förskoleplacering stod i kö eller hade en framtida placering. Kvar blev 107 barn utan förskoleplacering och som heller inte står i förskolekö.

Planerade lokalförändringar under den första planeringsperioden

Inom stadsdelsområdet finns i dag 32 kommunala förskolor med plats för sammanlagt 1856 barn, varav 1844 är tillsatta (januari 2021), samt 15 fristående förskolor med 510 platser totalt varav 446 tillsatta. Det finns alltså en liten överkapacitet, framför allt i Solhem och Flysta, men antalet barn är ständigt något högre under våren än under hösten.

Pågående förskoleprojekt:

1. En ny förskola på Gullingeplan i Tensta är i projekteringskedet. Genomförandebeslut fattades under hösten 2020. Den nya femavdelningsförskolan ska ersätta den förskola

som brann ned till grunden 2013 på samma plats. Barnen i närområdet har under tiden sedan branden gått i tillfälliga lokaler som kommer avvecklas när den nya förskolan står klar. Den nya förskolan beräknas stå färdig för inflytt till januari 2023.

2. Genomförandebeslut för en ny förskola med tre avdelningar på fastigheten Abjörn 14 på Bifrostvägen i Solhem har också fattats och projektet är i projekteringsfas. Också på denna plats har en förskola tidigare stått. Förskolan beräknas stå klar till starten av vårterminen 2022, kraftigt försenad då en bullerutredning från Luftfartsverket inväntats. Konsekvenserna av denna utredning blev bland annat att förskolan endast kunde byggas i ett plan. Den nya förskolan ska inledningsvis tjäna som ersättning för paviljongerna på närliggande Skydraget och Harspåret som försvinner när byggloven löper ut 2022 respektive 2027. Inledningsvis kommer paviljongen på Skydraget att rivas och eleverna härifrån förflyttas till den nya förskolan. När detta är klart görs samma sak med Harspåret. Därefter permanentas den nya förskolan som en egen enhet för att möta det ökande behovet. Detta beräknas följa den förväntade befolkningsutvecklingen i området.
3. I Bromstensstaden planeras två friliggande förskolor. En inom etapp 1 och en inom etapp 2. Förskolan på Winguists väg i etapp 1 byggs av Sisab, planeras ha åtta avdelningar och stå klar 2023. Förskolan på Skogängsvägen i etapp 2 ska också ha åtta avdelningar och beräknas klar för inflytt omkring 2025. I det senare projektet ser förvaltningen dock en viss risk att projektet kan komma att försenas på grund av svårigheter med att nå samförstånd kring hyresnivåerna med fastighetsägaren. Det finns en möjlighet att föräldrar till barn boende i Solhem och Sundby väljer någon av dessa skolor framöver, men Mälarbanan är en barriär som kan ha inverkan på valet av förskola. Det bedöms bland annat med anledning av detta inte som särskilt sannolikt att boende i de kommande förtätningarna, inklusive kvarteret Hedvig 7, i centrala Spånga kommer att välja någon av dessa förskolor. Boende i det kommande kvarteret Ferdinand, på andra sidan Mälarbanan från Bromsten sett, kan dock med en ny planerad gångtunnel komma att välja förskola i Bromstensstaden.
4. Förskolan på Risingeplan i Tensta är fortsatt i behov av renovering. Stadsdelsförvaltningen ser, tillsammans med Sisab, över möjligheterna till evakueringslösningar i närområdet. Även förskolorna på Elinsborgsbacken och Hjulsta backar i närområdet är i behov av renovering. Dessa förskolor planeras inrymmas i samma ersättningslokal vartefter respektive förskola renoveras. om barnantalet i Tensta sjunker enligt den nu gällande befolkningsprognosen så finns utrymme för att underlätta en renovering.
5. I det kommande programmet för Bromstensgluggen har stadsdelsnämnden lämnat en beställning till Sisab om ansökan av markanvisning för en förskola i området. Sisab har markanvisats en tomt för en förskola med 8 avdelningar. Stadsdelen deltar aktivt i planeringsarbetet för Bromstensgluggen och arbetar för närvarande med tidsplan för projektets faser. Någon fast tidsplan finns ännu inte, mer än att antagande uppskattas till första kvartalet 2024. Sannolikt innebär detta att förskolan är på plats mot senare delen av första planeringsperioden.

4.2.3 Långsiktig planering av behovet av lokaler mellan år 2032-2040 (andra planeringsperioden)

Lokalbehov under den andra planeringsperioden

Övergripande behov

Då befintliga befolkningsprognoser för respektive stadsdel endast sträcker sig till slutet av den första planeringsperioden är behovet av lokaler i den andra planeringsperioden mer osäkert. Enligt Swecos prognos från 2020 har barnafödandet sjunkit sex år i rad vilket minskat antalet 1-5-åringar de närmast kommande åren. I prognosen medtas också de förmodade konsekvenserna av den pågående pandemin vilket bidrar till en lågkonjunktur och en minskad befolkningsökning i staden som helhet. Sammantaget konstateras i prognosrapporten att antalet 1-5-åringar minskar över staden fram till 2023 varefter en ökning åter kan ses. Sweco konstaterar i prognosrapporten att man överskattat befolkningsökningen i 2019 års prognos överlag. Åldersgruppen 1-5-åringar var en av de grupper som överskattades allra mest. Prognosen för 2022 var över 59 413 barn i 2019 års prognos och 56 291 barn i 2020 års prognos. En revidering på över 3 100 barn på bara ett år. Motsvarande siffror i prognoserna för 2028 var 67 122 barn (2019 års prognos) och 60 866 barn (2020 års prognos). Det är alltså en mycket kraftig revidering som skett mellan 2019 och 2020 års befolkningsprognoser som ligger till grund för mycket av stadens lokalförsörjningsarbete. Detta får till följd att stadsdelsförvaltningarnas planering för förskolor behöver ses över. Projekt som kommit långt i planeringen, projektering eller till och med byggande kan dock inte alltid stoppas. Således är det olyckligt när den här typen av kraftiga revideringar sker under bara ett år.

Den sammantagna befolkningsprognosen för den andra planeringsperioden tyder på att åldersgruppen 1-5-åringar sjunker med omkring 100 barn per år från 2972 år 2030 till 2876 år 2040. Det är svårt att säga vari denna minskning i barnantal består. Sannolikt kan det bero på att det under en relativt sett kort planperiod inte är lika många som byter bostad. Samma barn som går i förskolan år 2030 växer upp och bor kvar. Då fylls det inte på med nya barn i förskoleåldern i samma takt när rörligheten på bostadsmarknaden är mindre i och med att utbyggnadstakten i stadsdelsområdet avtar. Värt att notera är dock att prognosen reviderats nedåt med omkring 500 barn sedan 2019 års prognos.

När den andra planeringsperioden inleds antas Bromstensstaden vara fullt utbyggd, vilket innebär 1800 nya bostäder. Andra projekt som bör vara färdigställda då är Ledinge, Tenstaterrassen, Hedvig 7, Ferdinand, Spånga C Öst samt ett antal mindre projekt. Det är också tänkbart att Bromstensgluggen färdigställts. Möjligen kan också det skrinlagda Spångadalen redigerats för kommande bebyggelse. Stockholmsporten är ett annat projekt som kan sätta igång efter Förbifart Stockholms färdigställande.

Under den andra planeringsperioden kommer en del av förskolorna i det befintliga beståndet att behöva renoveras eller byggas om. Det bör dock inte återstå särskilt många tillfälliga paviljonglösningar som måste ersättas då förvaltningen arbetar mot att erbjuda permanenta lösningar istället. Ett minskat barnantal möjliggör ombyggnation och renoveringar samt avvecklande av de återstående tillfälliga lösningarna.

Särskilda större projekt som kan påverka barnantalet

Spångadalen

Planprogrammet för Spångadalen är stoppat av stadsbyggnadsnämnden och delvis ersatt av

Bromstengluggen-projektet. Det kan dock möjligen komma att bli aktuellt igen i en omarbetad version.

Stockholmsporten

När Förbifart Stockholm står klar omkring 2030 kan omkringliggande landskap stå inför en större omdaning. Ett sådant projekt är Stockholmsporten intill Hjulstarondellen som syftar till att bygga ihop Stockholm och Järfälla vid Barkarby. Planering för området har pågått sedan 2010, men pausats i avvaktan på förbifartens färdigställande och trafikplatsens utformning. Någon beskrivning av antalet bostäder finns inte men om projektet blir av kan det finnas plats för flera tusen bostäder, men det är ännu väldigt osäkert. Förvaltningen bevakar projektet och planerar för att säkerställa stadens behov av lokaler i området.

Planerade lokalförändringar under den andra planeringsperioden

Då prognoser saknas för enskilda stadsdelar för den andra planeringsprognosen är detta avsnitt mer osäkert. Dock antas en minskad nyproduktion i stadsdelarna söder om Mälarsebanan, tillsammans med den naturliga befolkningsutvecklingen, fortsatt leda till ett lägre barnantal. Verksamheter kan då komma att avvecklas om underlag saknas.

För Tensta och Bromsten förväntas barnantalet inte minska i samma takt, således bör det inte vara aktuellt med några större avvecklingar i dessa stadsdelar. Dock arbetar förvaltningen mot att minska antalet en- och tvåavdelningsenheter då dessa är kostnadsdrivande och ibland saknar utvecklingsmöjligheter.

Inga specifika förskoleprojekt är ännu planerade för den andra planeringsperioden. Förvaltningen tittar dock med Sisab, stadsbyggnadskontoret, exploateringskontoret och även utbildningsförvaltningen på tänkbara platser för nya enheter. Främst gäller detta i Tensta och Bromsten.

4.2.4 Enskilt driven förskola eller fristående skola

Nuläge 31 januari 2021

Det finns i dagsläget 13 olika aktörer med totalt 15 förskolor inom stadsdelsområdet. Förskolan Umma bedriver verksamhet på tre olika förskolor. Totalt är 446 barn inskrivna inom den fristående verksamheten som består av såväl förskolor som drivs av föräldrakooperativ som i aktiebolagsform. Maxkapaciteten för nuvarande verksamheter är drygt 500 platser.

Lokalförändringar enskilt driven förskola eller fristående skola

Förskolan Al-Azhar, med 80 platser, har nyligen fått sitt tillstånd att bedriva förskoleverksamhet indraget av utbildningsnämnden. Ärendet drivs vidare i andra instanser. Tills vidare fortgår verksamheten på dispens fram till 10 augusti. Några andra besked om verksamheter som upphör med verksamheten har förvaltningen inte kännedom om. Dock har även förskolan Ryttis i Vällingby fått sitt tillstånd återkallat. Ryttis ligger i Vinsta och nära stadsdelsgränsen. En stängning av denna skola kan få inverkan på de näraliggande förskolorna i Spånga-Tensta.

Det är sannolikt att fler verksamheter kommer att etableras under planperioden. Exakt var är

dock inte möjligt att förutsäga. Sisab har kontaktats av en aktör i syfte att ta reda på om det finns lämpliga lokaler för en större friskoleverksamhet i Tensta, men inget beslut finns. Ej heller är det klart om detta skulle inbegripa förskoleverksamhet.

Då enskilda aktörer inte har någon skyldighet att rapportera in planerade behov och utveckling av det befintliga beståndet till stadsdelen är det svårt att förutsäga det kommande behovet. En utveckling som kan skönjas är att det i stadsutvecklingsområden är svårare för mindre aktörer att driva verksamhet då hyresnivåerna ofta blir för höga för lönsamhet. Den här utvecklingen kan komma att fortsätta i stadsutvecklingsprojekten i Bromsten och Bromstengluggen varför stadsdelen måste planera för att täcka in behovet av förskolelokaler inom den kommunala verksamheten. Möjlighet för enskilda förskolor att etableras i Bromstensstaden finns och dialoger förs med exploateringskontoret. Stadsdelsförvaltningen har dock i nuläget inga bekräftade uppgifter på planerade nyetableringar inom stadsdelsområdet.

Om enskilda aktörer väljer att etablera sin verksamhet påverkar detta den kommunala förskoleplaneringen. Således arbetar stadsdelsförvaltningen aktivt för att inte ha överkapacitet inom lokalerna samtidigt som antalet barn kan variera kraftigt under ett enskilt år.

4.3 Annan kommunal verksamhet

4.3.1 Nuläge 31 januari 2021

I dagsläget har omkring 250 personer sin arbetsplats på förvaltningens huvudkontor på Fagerstagatan i Lunda industriområde. Lokalerna är förvaltningens hemvist sedan flytten från Tensta 2008 och har vissa brister ur framför allt säkerhets- och tillgänglighetsperspektiv. Det ligger därtill avsidet sett till var befolkningen i stadsdelsområdet finns och saknar kollektivfärdmedel i närheten. Av bland annat dessa anledningar har förvaltningen länge arbetat med en återflytt till centrala Tensta. Våren 2020 fattades ett genomförandebeslut om att flytta till samtliga medarbetare från Fagerstagatan till Micasas fastighet på Elinsborgsbacken i Tensta. För närvarande pågår framtagande av projekteringshandlingar, en byggaktör är upphandlad och preliminärt inflyttningsdatum är satt till tredje kvartalet 2022.

I mars 2021 fattas genomförandebeslut i stadsdelsnämnden och i kulturnämnden om samlokalisering av medborgarkontoret och biblioteket i Tensta. Verksamheterna ska dela lokal på Tenstagången 20 och förväntas bilda en samlingspunkt för Tenstabor. Detta överensstämmer med vad som anges i stadens budget för 2020 där samlokalisering av stadsdelarnas medborgarservice och folkbibliotek ska utredas i syfte att förenkla för medborgarna.

4.3.2 Lokalbehov för annan kommunal verksamhet

Äldre, funktionshindrade och psykisk ohälsa

Verksamheterna bedömer att det finns ett behov av utökat lokalbestånd för daglig verksamhet enligt LSS. Det finns ett särskilt behov lokaler för enskild daglig verksamhet, det vill säga daglig verksamhet för personer med funktionsnedsättningar som inte kan delta i ordinarie verksamhet på grund av särskilda behov. Nämnden bedömer också att det under planperioden finns ett kommande behov av en utökning av lokalbeståndet för sysselsättningsverksamheter enligt SoL.

Individ och familjeomsorg

Verksamheterna på Tenstagången 14 och 18 flyttas till det nya förvaltningshuset hösten 2022. Nuvarande lokaler på Tenstagången 14 sägs upp i samband med detta. Lokalen på Tenstagången 18 avses behållas till verksamheten vid Allvillan på Spånga Kyrkväg 438 i Bromsten om denna ska ingå i stadsutvecklingsprojektet Bromstensstaden och behöver utrymmas.

I Hjulsta pågår en översyn av lokalbeståndet. Vissa verksamheter kan inrymmas i nuvarande medborgarkontorslokalen på Tenstagången. Detta är under utredning.

Lokalerna på Cervins väg 84, Bromstengården är en paviljongbyggnad i behov av renovering. Förvaltningen ser över alternativa lösningar på detta.

Planerade lokalförändringar för år 2022-2031 (första planeringsperioden)**Nytt förvaltningshus**

Den enskilt största förändringen för Spånga-Tensta stadsdelsnämnd som beräknas ske under första planeringsperioden är en ny lokal för stadsdelsförvaltningen i fastigheten Stranninge 1 i centrala Tensta. Fastighetsägare är Micasa Fastigheter i Stockholm AB. Medgivande har erhållits från kommunstyrelsens ekonomiutskott på nämndens genomförandebeslut vilket innebär en årskostnad om ca 10,24 mkr med beräknad inflyttning tredje kvartalet 2022. Detta är en höjning från de 5,3 mnkr (inklusive tillägg) som årshyran är för lokalerna på Fagerstagatan i Lunda industriområde där förvaltningen är placerad i dag. Arbetet med nya lokaler för stadsdelsförvaltningen i Tensta har dock pågått sedan flytten till Lunda 2008 och det föreslagna alternativet bedöms vara det mest ekonomiskt fördelaktiga.

Nya lokaler för medborgarkontoret i centrala Tensta

Att till skapa mer verksamhetsanpassade lokaler för medborgarkontoret bedöms kunna bidra till en bättre arbetsmiljö och en bättre service och ökad tillgänglighet för medborgare och besökare. Dagens lokaler är ur flera aspekter inte optimalt anpassade till verksamheten och stadsdelsförvaltningen ser många fördelar med en samlokalisering med biblioteket. Att stärka den kommunala närvaron i centrala Tensta är också en viktig del i att kunna öka tryggheten i området. Samlokalisering bedöms ge synergieffekter som kan leda till att utveckla respektive verksamhet. Andelen besökare till biblioteket bör kunna öka med ett tryggare läge i centrum. Stadsdelsförvaltningen och kulturförvaltningen har var för sig sammanställt de behov som förvaltningarna anser sig behöva inrymma i lokalerna.

Den lokal på Tenstagången 20 som tidigare användes av främst Livstykets verksamheter har bedömts kunna omvandlas till lokaler för ett samlokaliserat medborgarkontor och bibliotek. Lokalen förhyrs idag av Spånga-Tensta stadsdelsförvaltning av FastPartner. Tillkommer gör den mindre yta som använts av privat verksamhet i fastighetens östra hörn, vilket gör att det nya medborgarkontoret och biblioteket kommer att disponera hela markplan i fastigheten. Den totala ytan uppgår till knappt 1100 kvm. Tillkommer gör också ett mindre förrådsutrymme i källarplan för lastmottagning och återvinning.

FastPartner har upplåtit en arkitekt för att utforma förslag som tillsammans med förvaltningarna arbetat med att utforma ritningarna efter förvaltningarnas önskemål. Detta har pågått under hösten 2020.

Förvaltningarna har landat i en planlösning som båda är nöjda med och som bedöms kunna uppfylla såväl verksamheternas som invånarnas och besökarnas behov. För närvarande pågår

arbete med att studera möjliga lösningar inom el, IT och säkerhet.

Ärendet har varit på samråd hos stadsledningskontoret och lokalförsörjningsenheten.

Ombyggnad/anpassning av lokalerna kan sannolikt påbörjas under våren 2021. Lokalen kommer även fortsättningsvis att förhyras av Spånga-Tensta stadsdelsförvaltning och kulturförvaltningen hyr i andra hand av stadsdelen. Ett särskilt avtal kommer att upprättas parterna emellan.

Planerade lokalförändringar för åren 2032-2040 (andra planeringsperioden)

Enligt gällande detaljplan ska ombyggnationen av Stranninge 1 ske på tidsbegränsat bygglov vilket skulle innebära att stadsdelsförvaltningen skulle behöva flytta igen under senare delen av den andra planeringsperioden. Detta utreds närmare och förutsättningarna för ett permanent bygglov ska undersökas. Permanent bygglov kräver dock detaljplaneändring.

Samtliga kommunala verksamheter signalerar att en växande befolkning, till följd av stora stadsdelars utbyggnad medför en ökad belastning. För att möta detta kan nyrekryteringar och utökad verksamhet bli aktuellt. För åren efter 2030 är detta dock svåröverskådligt då det inte finns några projekt inom stadsdelsområdet som är designerade att igångsättas under denna tidsperiod.

4.4 Övrigt

4.4.1 Bedömd hyreskostnadsutveckling

Spånga-Tensta stadsdelsförvaltning ser en ökning av hyreskostnaderna för perioden fram till 2031 på grund av flera stora lokalförändringar. En stor post är flytten av förvaltningshuset från Lunda till Tensta. Flytten beräknas ske hösten 2022 och beräknas öka hyreskostnaden med närmare 5 mkr jämfört med dagens nivå. Övriga stora förändringar är de nya förskolor som ska byggas. Framför allt gäller detta i Bromstensstaden där två helt nya förskolor ska uppföras utan att några befintliga avvecklas. Den nya förskolan på Gullingeplan i Tensta, som beräknas vara klar till vårterminen 2023, har en uppskattad hyreskostnad om ca 2 mkr men medför samtidigt att lokalerna på Tisslingeplan avvecklas vilket medför en hyreskostnadsbesparing på 600 tkr. En tidig uppskattning är hyresnivåer på omkring 3,3 respektive 3,5 mkr för förskolorna på Winguists väg respektive Skogängsvägen i Bromstensstaden. Dessa infaller 2023-2024 respektive 2025-2026. Det är idag inte möjligt att exakt bedöma varken kostnaderna eller när objekten kan stå klara. Denna problematik blir också tydligare ju längre fram i prognosperioden som avses.

Sammantaget bedöms hyresnivåerna med anledning av ovanstående vara stabila, oräknat kostnadsförändringar baserat på skillnader i räntenivåer, fram till hösten 2022 då flera nya objekt beräknas vara färdigställda. Därefter följer enskilda större objekt (Winguists väg, Skogängsvägen) vilka planeras stå klara med jämna mellanrum vilket medför stegvisa ökning för den totala hyresnivån från dagens 95 mkr till 108 mkr år 2031.

4.4.2 Samverkan

Stadsdelsförvaltningen samverkar för närvarande med Kulturförvaltningen om den kommande samlokaliseringen mellan medborgarkontoret och biblioteket i Tensta. Utöver ekonomiska

fördelar så finns det många driftsfördelar med en samverkan mellan medborgarkontor och bibliotek.

Stadsdelsförvaltningen har en kontinuerlig samverkan med SISAB, de kommunala bostadsbolagen och Micasa när det gäller lokaler för framför allt förskola och äldreomsorg samt socialtjänst. För närvarande pågår också ett djupare samarbete med Micasa för ett nytt förvaltningshus. Vid inhyrning hos privata fastighetsägare inom nyproduktion så samverkar förvaltningen med Fastighetskontoret när det är fråga om bostadsrätter. Förvaltningen ser även ett ökat intresse från de kommunala bolagen och privata fastighetsägare i att samverka i ett mycket tidigt planeringsskede för att säkerställa lokalbehov och inventera gemensamma intressen.

Planer finns också på kommande samverkan med Utbildningsförvaltningen gällande samlokalisering av nya förskole- och skollokaler. Inga konkreta projekt pågår dock för närvarande.

För alla stadsutvecklingsprojekt och planprojekt samverkar stadsdelsförvaltningen med Stadsbyggnadskontoret, Exploateringskontoret och Trafikkontoret för att säkerställa förvaltningens lokalbehov samt drift av och investeringar i nya parker och grönområden.

Utöver intern samverkan så arbetar förvaltningen ständigt med privata fastighetsägare för införhyrning i lokaler.

Förvaltningen har påbörjat en dialog om att utöka samverkan med Rinkeby-Kista stadsdelsförvaltning.

4.4.3 Lokaler vars hyresavtal är uppsägningsbara inom tre år

De lokaler som förvaltningen avser säga upp redovisas i avsnittet om den förväntade lokalutvecklingen. Det kan dock alltid tillkomma snabba förändringar av behovet varför det är av vikt att förvaltningen har en ständigt uppdaterad förteckning av lokaler som kan sägas upp.